

Förslag till budget 2015
och flerårsplaner 2016–2017
för Göteborgs Stad

Förord

De flesta göteborgare lever ett gott liv och trivs här. Men det finns ständiga utmaningar i en stad som Göteborg.

Vi vill skapa ett jämlikt och hållbart Göteborg. Därför styr vi staden utifrån tre hållbarhetsdimensioner: Social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet som är ömsesidigt beroende av varandra.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ står upp för alla människors lika värde. Vi vill ha ett öppet samhälle där alla är inkluderade oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnicitet, sexualitet, religionsuppfattning, funktionsnedsättning, hudfärg eller något annat.

Idag har vi ett samhälle där rasism begränsar många människors liv och reducerar oss till vår hudfärg. Människor har ställt sig upp mot rasismen och det är genom detta engagemang vi kan hindra att antidemokratiska idéer får fotfäste i Göteborg.

Göteborg är en delad stad. Vissa stadsdelar har en befolkning med högt välstånd medan andra har betydligt sämre ekonomiska förutsättningar. Vi vill minska segregationen genom att höja kvaliteten och likvärdigheten i skolan, bygga fler bostäder med stor blandning och samarbeta med näringslivet och andra aktörer för att skapa fler jobb. En starkt välfärd är en förutsättning för ett gott liv och en hållbar stad.

Klimatet är vår tids ödesfråga. Vi måste ta vårt ansvar och ställa om Göteborg till ett kretsloppssamhälle där vi återanvänder, återvinner och återbrukar allt mer. Förnyelsebar energi ska ersätta fossil. Trafiken måste moderniseras och genom Västsvenska paketet närmar vi oss mer hållbara transportlösningar.

Göteborg ska vara öppen för världen. Staden ska vara öppen för människors olikheter och behov. Våra verksamheter ska vara transparenta, serviceinriktade och lättillgängliga för alla. De ska genomgående hålla hög kvalitet. Framtidens utmaningar med att nå en hållbar utveckling kräver också öppenhet för nya lösningar, delaktighet och en god dialog med göteborgarna.

Vi är beredda att ta fortsatt ansvar för Göteborgs utmaningar. För bättre skola, omsorg, jämlikhet och miljö.

Ledning och styrning

Budgeten är det övergripande och överordnade styrdokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser. Budgetens roll är att inom de ekonomiska ramarna och gällande lagstiftning, ange kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar. Prioriterade mål ska brytas ned och omsättas i praktisk handling av nämnderna och styrelserna. Planer, program, riktlinjer och policydokument som kommunfullmäktige har antagit ska följas och genomföras men är underordnade budgeten.

De prioriterade målen har en tidshorisont över hela planperioden om inte annat anges. Måluppfyllelse eftersträvas snarast möjligt. Revidering av de prioriterade målen sker årligen genom ett nytt budgetbeslut. Förvaltningar och bolag ska ha samma följsamhet mot budgetens prioriterade mål.

Budgeten är förändringsinriktad och analysen visar huvuddragen av vad vi ser behöver förändras i verksamheterna. Många verksamheter nämns inte i budgeten men är viktiga och ska fortsätta bedrivas och utvecklas om inte annat anges. Analysen ska underlätta dialogen med förvaltningarna och bolagen om hur framförallt de prioriterade målen kan uppnås på bästa sätt.

De prioriterade målen ska följas upp. Inriktningarna anger de strategier och arbetssätt som vi bedömer väsentligt bidrar till måluppfyllelse för de prioriterade målen. Även andra effektiva sätt att nå de prioriterade målen kan utvecklas.

Inriktningarna ska följas upp med avseende på de prioriterade målen. I de fall mål saknas eller inriktningarna inte är direkt knutna till målet/målen på området följs inriktningarna upp utifrån de politiska ambitionerna. Uppdragen ska vara genomförda 2015 om inte annat anges.

Samordning av kommungemensamma mål

Varje nämnd och styrelse ansvarar för att uppnå sin del av fullmäktiges prioriterade mål och för att värdera hur de påverkar den egna verksamheten. Nämnder och styrelser ska utifrån ett hela-staden-perspektiv samverka i arbetet med kommunfullmäktiges budget och prioriterade mål. För de prioriterade mål som kräver mer strukturerad samordning utser kommunstyrelsen en nämnd eller styrelse till processägare med befogenhet att samla aktuella nämnder och styrelser. Processägaren har en samordnande, uppföljande och ledande roll för att nå målet men kan aldrig ta över ansvaret för respektive nämnd eller styrelses budgetarbete.

Nämndernas och styrelsernas arbete med budget/affärsplan

Utifrån kommunfullmäktiges budget ska varje nämnd/styrelse utarbeta och besluta om ett inriktningsdokument för den egna budgeten/affärsplanen. Nämnderna och styrelserna ska i första hand bryta ner fullmäktiges prioriterade mål och inriktningar och anpassa dem till sina verksamheter för att bidra till god måluppfyllelse i ett hela-staden-perspektiv. Därefter kan de göra ytterligare prioriteringar och formuleringar utifrån den egna verksamhetens förutsättningar. Ansvaret för framtagande och beslut av inriktningsdokumentet kan inte delegeras.

I inriktningsdokument ska tydligt framgå hur de prioriterade målen ska uppnås och vilka processägare man avser att samverka och föra dialog med för att nå måluppfyllelse. Sedan ska nämnderna och styrelserna delegera utarbetandet av budgetförslag/affärsplan till förvaltningen/bolaget. Förslaget ska baseras på inriktningsdokumentet och innehålla konkreta och kvantifierbara mål samt beskriva hur målen ska nås. Även här ska anges hur förvaltningen avser att samverka och föra dialog med processägare, berörda förvaltningar och bolag.

Budgetförslaget/affärsplanen behandlas och beslutas av nämnden/styrelsen som har det övergripande ansvaret.

Uppföljning och rapportering

Varje nämnd och styrelse ansvarar för uppföljning av dels den egna verksamhetens uppdrag som beskrivs i reglemente respektive ägardirektiv och dels kommunfullmäktiges prioriterade mål och inriktningar. Rapporteringen sker till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige och ska ske utifrån

risk och väsentlighet vilket innebär att det i första hand är särskilt viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser som ska rapporteras. Rapporteringen ska innehålla viktiga mätresultat men framförallt analyser, slutsatser och kommentarer som förklarar resultatet och vad det betyder för den egna verksamheten och Göteborgs Stad som helhet.

Göteborgs Stad har omfattande uppföljningsprocesser. Flertalet verksamheter har dessutom parallella utvärderingar och uppföljningar som utförs av statliga myndigheter. Under mandatperioden ska den administrativa bördan minska. Därför kommer en översyn och prioritering av utvärderingar och uppföljningar att genomföras. De utvärderingar och uppföljningar som görs ska göras med fokus på hur staden bäst ser till invånarnas behov.

För att öka de prioriterade målens måluppfyllelse och öka tydligheten om vad som ska följas upp ska en tydligare dialog mellan nämnder/styrelser och förvaltningarna/bolagen hållas.

Analys i tre dimensioner

Sociala dimensionen

De flesta göteborgare lever ett gott liv och många människor vill flytta till Göteborg för att staden upplevs som attraktiv och erbjuder såväl arbete som kultur och evenemang. Staden uppfattas av många som fördomsfri och inkluderande och som tydlig bärare av idén om människors lika värde. Samtidigt är människors levnadsförutsättningar och framtidsutsikter mycket olika mellan stadsdelarna.

Parallellt med att inkomsterna totalt sett har ökat har inkomstskillnaderna vuxit. De med lägst inkomster har inte fått ta del av de ökade inkomsterna. Vi ser växande grupper med låg utbildning, otrygga anställningar, hög arbetslöshet, låga inkomster och dålig hälsa.

Jämfört med början av 1990-talet har inkomstskillnaderna mer än fördubblats mellan de fattigaste och de rikaste delarna i Göteborg. Sedan 2007 har antalet hushåll i långvarigt beroende av försörjningsstöd gått från drygt 5 000 till knappt 10 000. Anledningen är delvis en överströmning från sjukförsäkringen, men också att barriärerna till arbetsmarknaden har blivit högre vilket lett till långtidsarbetslöshet och att färre har a-kassa.

Utbildningskrav för anställning fortsätter att öka. Samtidigt faller svenska elevers resultat i internationell jämförelse. Andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning i Göteborg är i nivå med riket och Stockholm. Det betyder att tre av tio saknar fullständigt gymnasiebetyg. Den viktigaste förklaringen är ökade klyftor i samhället som ger barn sämre förutsättningar att klara skolan. Lärare och rektorer behöver mindre styrande kontroll utifrån och mer stöd för att ge eleverna förutsättningar att klara utbildning och arbete genom hela livet. Trenderna med ökad efterfrågan på utbildad arbetskraft och försämrade skolresultat leder till rekryteringsvårigheter i arbetslivet. Då är god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor viktiga, så att läraryrket åter blir attraktivt bland annat genom minskad administration.

Samhället kan göra skillnad för barns olika förutsättningar att klara skolan, staden tillämpar redan ett starkt barnperspektiv men mer återstår att göra. Det handlar om tidiga insatser med föräldrastöd och förskola, men även om grundskolans kapacitet att träna barnens verbala och kognitiva förmågor.

Ungdomsarbetslösheten är något lägre i Göteborg än i riket. Men gruppen unga vuxna som varken studerar eller arbetar växer. En tredjedel är födda utomlands och flertalet saknar fullständiga gymnasiebetyg. Om utvecklingen följer PISA-resultaten kan vi vänta att gruppen unga vuxna som varken arbetar eller studerar fortsätter att öka.

Ökningen av unga vuxna med ofullständig utbildning som varken arbetar eller studerar är en oroande utveckling och ett hot mot social hållbarhet. Ung vuxna är en högriskgrupp för fattigdom, psykisk och somatisk ohälsa, missbruk och brottslighet. Samhällets insatser för unga vuxna behöver samordnas och intensifieras, men avgörande för den sociala hållbarheten på sikt är tidiga, förebyggande insatser. Segregationen innebär stora skillnader i uppväxtvillkor och begränsar många göteborgares liv. Att minska segregationen är en av stadens viktigaste utmaningar och innebär att öka blandningen och inkluderingen av människor i varje område.

Segregation berör alla oavsett bakgrund och vilken del av staden man bor i. Idag har inte alla lika

möjligheter till boende och sysselsättning. Både bostadstyper och boendeformer är ofta uppdelade geografiskt. Formella möjligheterna till en god utbildning finns för alla men i praktiken finns hinder för en del. Stadens bemötande av invånarna har förbättrats men fler steg behöver tas för att alla ska få ett likvärdigt bemötande.

De nationella minoriteternas rättigheter har länge åsidosatts genom att samhället osynliggjort förtryck, övergrepp och diskriminering. Det finns fortfarande brister och arbetet med minoriteternas rättigheter måste fortsätta genom bland annat ökad delaktighet, större inflytande och stöd till språk och kultur.

I ett femtioårsperspektiv har jämställdheten mellan könen utvecklats positivt med utbyggnaden av välfärdsstaten och kvinnors inträde i arbetslivet. Men jämställdheten är ojämnt fördelad längs den socioekonomiska skalan och Göteborg är ännu inte jämställt. Detta har sin grund i strukturella förhållanden som formar maktrelationer mellan könen. Kvinnor är fortsatt underordnade och förfördelas i stadens resurstilldelning. Sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck leder idag till diskriminering av dem som avviker från heteronormen. Strukturellt sett finns det bland hbtq-personer, i synnerhet yngre, en större ohälsa än i övriga befolkningen.

Våld i nära relationer är också ett uttryck för ett ojämnt samhälle. Äldre kvinnor, kvinnor med missbruksproblematik eller med funktionsnedsättning samt hbtq-personer som utsätts för våld av sina partners har i högre grad svårare än andra att söka och få hjälp. Göteborg har god tillgång till platser på kvinnojourerna men allt fler kvinnor kommer inte vidare på grund av bostadsbristen.

Tillgängligheten för äldre och personer med funktionsnedsättningar har uppmärksammats, men många utmaningar återstår för att göra staden tillgänglig för alla.

Hemlöshetsproblematiken är komplex där bostadsbrist, sociala och individuella faktorer spelar roll. Antalet personer som sover mer ute än inne har minskat men antalet unga hemlösa har ökat i Göteborg.

Även antalet fattiga EU-medborgare i staden ökar. Kommunen kan stödja frivilligorganisationer för akuta insatser för att lindra nöd, samtidigt som regeringen genom EU kan verka för en förbättrad situation i personernas hemländer.

En väl utbyggd äldreomsorg av god kvalitet är viktig både för de äldres välbefinnande och för att ansvaret för omsorgen inte ska falla på anhöriga. Detta ökar ojämlikheten då det främst är kvinnor som vårdar anhöriga. Behov av nya mellanformer av äldreboende ökar. Flera stadsdelsnämnder matchar brukare med personal utifrån språk men många får fortfarande inte möta personal som kan deras modersmål.

Ekologiska dimensionen

Klimatfrågan är en av vår tids största ödesfrågor. Göteborg behöver anpassas till ett framtida klimat med högre havsnivåer och regnmängder. Göteborg ska därför vara med och driva utvecklingen och ha ambitionen att bli en av de mest progressiva städerna i klimatomställningen.

Staden har tagit viktiga steg för att minska utsläppen som påverkar klimatet. Till exempel genom nya trafiklösningar, minskat metanläckage, minskade avfallsmängder, strängare krav på stadens fordon och satsningar på motiverande information. Utsläppen varierar kraftigt över tid och mellan olika individer beroende på väder, socioekonomiska faktorer, konjunktur, kön och beteendemönster. Omställning av

Göteborg i en hållbar riktning är en utmaning, men också en möjlighet. Miljöprogrammet bidrar till att miljö kvalitetsmålen ska kunna uppfyllas.

Samtidigt pekar stadens miljörapport på att det krävs ytterligare åtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser till en hållbar och rättvis nivå till 2050. För att nå det långsiktiga klimatmålet krävs en förändring av hur vi lever. Dagens konsumtionsmönster är ohållbara och ojämlika. De största utsläppen kommer idag från vår konsumtion av importerade varor. Räknas denna del med så fördubblas utsläppen per capita. Därför behöver vi ställa högre krav på vad vi köper för att staden ska ta sin del av det globala klimatansvaret. Vår köttkonsumtion bidrar idag till stora utsläpp av växthusgaser och ska därför minska. Naturens koldioxidupptagande förmåga behöver däremot öka.

Flera viktiga och strategiska dokument har arbetats fram eller håller på att ta form – miljöprogram, klimatstrategi, trafikstrategi, utbyggnadsplan, grönplan, energiplan, kemikalieplan och åtgärdsprogram för buller.

Befolkningen växer allt snabbare men bostadsbyggandet håller inte jämna steg med utvecklingen. Därför höjer staden ambitionen för bostadsbyggandet. Allmännyttan spelar en viktig roll för ökad nyproduktion. Staden behöver en gemensam behovsanalys, målbild och samsyn på framtidens boende.

Ett enformigt bostadsutbud i stadsdelarna och bristen på billiga bostäder ökar segregationen. Därför behöver vi skapa en större variation av upplåtelseformer och bostäder i varje område. Vi behöver även rusta upp allmännyttans bostäder som en del av klimatarbetet och för att uppnå god boendemiljö. Det är i dagsläget svårt att både renovera och energieffektivisera utan att kostnaden blir allt för hög. Människor ska inte behöva lämna sina hem på grund av social omvandling och kostnadsökningar.

Bostadsbehovet behöver ses i ett regionalt perspektiv. Det behövs en bättre dialog och analys med kranskommunerna för att öka byggandet i kollektivtrafiknära lägen utanför Göteborg samt skapa en gemensam arbetsmarknad i en sammanhållen region.

I takt med att Göteborg växer ställs allt högre krav på en systematisk och långsiktig dialog med invånarna. En invånardialog ska vara en självklar del av processen. Den kräver också andra arenor, både fysiska och digitala för att hantera nya frågor som uppstår i en långsiktig planering.

Tidigare stadsplanering har fragmenterat naturen och bilismen har skapat en utspridd och gles stad med en onödigt stor infrastruktur. Barriärer har skapats av leder, trafikanläggningar och stora parkeringsytor. Den kemiska belastningen i ekosystemen har också ökat. Artrikedomen i Göteborg har därför minskat och allt fler arter är hotade.

Utbyggnadsplaneringen, trafikstrategin och grönstrategin lägger gemensamt grunden för att skapa en mer socialt sammanhållen, tät, dynamisk och ekologiskt hållbar stad. En klok förtätning nära befintlig kollektivtrafik bygger en bättre stad. Tillsammans med kommande riktlinjer för bostadsförsörjning finns en början på hur Göteborg ska utvecklas och klara bostadsbristen samtidigt som jordbruksmark, natur- och kulturvärden kan bevaras och utvecklas.

Sammanhållna grönområden i staden är en förutsättning för stadens attraktivitet, biologiska mångfald och ekosystem. Särskilt viktigt är det för barn och gamla att ha tillgång till naturen. En hållbar stad har stadsliv, rikt växt- och djurliv och ekosystemtjänster. För att detta ska bli en realitet krävs samarbete och samverkan i stadsutvecklingsprocessen.

Satsningarna inom Västsvenska paketet med trängselskatten har bidragit till ett positivt och historiskt trendbrott. Kollektivtrafiken har ökat med drygt 20 procent mellan 2011 och 2013. Cykeltrafiken ökade 22 procent samma period och fortsätter att öka. En så stor ökning på cyklandet har aldrig uppmätts tidigare. I väntan på det nya cykelprogrammet finns goda förutsättningar för Göteborg att lägga i en högre växel för att bli en ännu bättre cykelstad. Trots förbättringen av luftkvaliteten till följd av trängselskatten har vi fortfarande svårt att klara miljökvalitetsnormen för kvävedioxid på alla platser i Göteborg.

Fordonsindustrin är stark i Göteborg och är en tillgång för staden samtidigt som den kan vara en aktör för att minska den påverkan vi människor gör på klimatet. Med Göteborgs universitet, Chalmers och forskningscentrum såsom Mistra Urban Futures är möjligheterna goda att innovationer och framtidens lösningar finns just här. Genom samarbete och investeringar vill vi bereda väg för framtidens miljövänliga lösningar och exportframgångar redan idag.

Även om Göteborg är världsledande på barnsäkerhet i trafiken måste barnens perspektiv ännu mer genomsyra stadsplaneringen.

Återanvändning och återvinning ger en stor klimatnytta och bidrar dessutom till resurshushållningen och miljökvalitetsmålen. Därför behöver utvecklingen med ökad insamling av matavfall och minskade avfallsmängder till förbränning fortsatt uppmuntras.

Staden ska vara en förebild i avfallsarbetet och motivera invånarna att resurshushålla med sitt avfall. Omställningen till ett hållbart kretsloppssamhälle måste få genomslag i göteborgarnas vardag, livsstilar och konsumtionsmönster. Det är också en fråga om hur företag och organisationer agerar för att förändra och utveckla produktionsmönster.

Stadens upphandling av varor och tjänster blir allt viktigare för att nå social och ekologisk hållbarhet globalt sett. Staden ska också göra det lättare för invånarna att välja varor och tjänster som bidrar till långsiktig hållbarhet.

Ekonomiska dimensionen

Göteborg med omkringliggande region har utvecklats starkt de senaste åren med en hög jobbtillväxt och är globalt konkurrenskraftig. Med Skandinavien största hamn är Göteborg en port mot världen och ett centrum för utrikeshandel, exportindustri och logistik. En stor del av Skandinavien företags- och industrikapacitet finns inom 50 mils avstånd. En viktig konkurrens fördel är att fartygen i Göteborgs Hamn kan fyllas med lika många varor ut som de har med sig till staden.

En infrastruktur som möjliggör snabba och hållbara transporter samt effektiv logistikhantering av gods är avgörande för hela regionen. Västsvenska paketet är en förutsättning för hållbar tillväxt i Göteborgsregionen.

Regionen har relativt få invånare för att vara en storstadsregion. Den utbyggnad av infrastrukturen och kollektivtrafiken som sker minskar avstånden och möjliggör en växande arbetsmarknadsregion kring Göteborg. Snabbare förbindelser till regionerna kring Oslo och Öresund skulle både öka tillgängligheten till den globala marknaden och knyta ihop en skandinavisk arbetsmarknadsregion med

åtta miljoner människor.

Genom att staden, näringslivet och akademien samverkar i Göteborg skapas unika möjligheter att testa bärkraften och samhällsnyttan med ny teknik, vilket skapar bättre förutsättningar för företags- och produktutveckling. Göteborgs stadsrum blir därmed en innovationsarena som tillvaratar och ökar utvecklingskraften i forskning och näringsliv. Hemtjänsten använder sig av elbilar, inom några år kommer det finnas självkörande bilar på våra gator och samtidigt kommer helt tysta, hundra procent eldrivna bussar att öppna upp för möjligheter som till exempel hållplatser inomhus. Fortsatt utveckling stärker Göteborgs konkurrenskraft och bidrar till en hållbar utveckling.

När omvärlden förändras snabbare blir förändringsbenägenhet och innovationskapacitet på arbetsmarknaden viktigare. Kreativiteten är inte bara central i fysisk produktutveckling, utan också för tjänste-, process- och organisationsutveckling. Att skapa en kreativ stad med rikt kulturutbud, mötesarenor och en inkluderande atmosfär är viktiga faktorer för att attrahera och behålla dessa kompetenser.

Göteborg har en långvarig historia av internationella utbyten och handel med omvärlden. Det är fortsatt en utmaning att balansera demokratiska aspekter och mänskliga rättigheter vid utbyten med odemokratiska länder.

Stadens bemötande av alla företag behöver fortsätta förbättras. De så kallade Insiktsundersökningarna, som mäter kommuners företagsklimat, visar att stadens arbete med att förbättra företagsbemötandet har börjat ge resultat .

Staden behöver nya, gröna innovationer för en hållbar utveckling. Allt fler arbetar med gröna jobb, samtidigt som staden och näringslivet satsar på exempelvis vindkraft, kollektivtrafik och moderna va-anläggningar. Kommunen har lanserat gröna obligationer som lockar investerare

Värderingar om hållbar utveckling är på frammarsch och allt fler engagerar sig i förändringsarbete utifrån hållbarhetsaspekter och socialt ansvar. Genom att staden är med och utvecklar delandets ekonomi kan tillgångar bli billigare, tillgängliga för fler samt medföra mindre miljö- och klimatpåverkan än tidigare.

Regionens arbetsmarknad präglas av stor mångfald. I Göteborg finns i dag ca 750 olika branscher. Många branscher har dock för få företag som gör att delar av stadens näringsliv är sårbart.

Fler hållbara och konkurrenskraftiga företag behövs. Unga och kvinnors företagande är särskilt viktigt för en positiv utveckling av företagsamheten framöver.

Många människor står utanför arbetsmarknaden samtidigt som det finns rekryteringsbehov bland både företag och inom förskolan och äldreomsorgen. Vi ser detta som ett tecken på allvarliga brister i matchningen mellan arbetssökande och de behov av nya medarbetare som finns.

Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvar men vi menar att vi som kommun måste spela en aktiv roll och göra vad vi kan för att underlätta för människor att komma i arbete

Den höga arbetslösheten bland våra unga är en allvarlig utmaning. Omkring tusen unga göteborgare är idag långvarigt beroende av försörjningsstöd och unga som saknar fullständigt gymnasiebetyg är särskilt utsatta. Vi ser ett behov av att rikta särskilda satsningar för att erbjuda unga arbetslösa vägar

både till fullständigt gymnasiebetyg och jobb. Här kan staden också ta ett större ansvar som arbetsgivare. En växande arbetsmarknad kräver fler företag och mer ungt entreprenörskap som till exempel Ung Företagsamhet. Kommunens stora behov av rekrytering inom främst välfärdsområdet är också viktig för arbetsmarknadens utveckling. Genom samverkan och offentliga partnerskap kan det positiva engagemang som finns i exempelvis stadens företag och idéburna sektor tas tillvara och stärka arbetet för en hållbar utveckling.

Staden växer och de kommande tio åren krävs stora investeringar i nya bostäder, nya vägar och spår, nya skolor och förskolor, fler äldreboenden men också platser för umgänge, kultur och idrott. Dessutom är renoveringsbehovet stort. Samtidigt får låneskulden inte bli en för tung belastning för våra barn och barnbarn. Investeringarna måste göras med fokus på välfärden och prioriteras utifrån ett helhetsperspektiv. Detta förenklas av den ökade ägarstyrningen av stadens bolag.

På grund av strukturell diskriminering på arbetsmarknaden så speglas inte vår stads personalsammansättning befolkningsstrukturen i Göteborg. Göteborgs Stad har som arbetsgivare en skyldighet och ett ansvar att förändra detta. De riktade satsningar som gjorts i staden för att minska osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor har gjort skillnad och ska fortsätta. Som arbetsgivare spelar staden också en viktig roll för att skapa ett bättre arbetsliv i Göteborg och för att möjliggöra en hälsosam balans mellan arbete och fritid.

På grund av en allt hårdare konkurrens inom besöksnäringen måste staden ha tydliga strategier för att utveckla evenemang. Som en kustnära, liten storstad kan Göteborg profileras som en grön turiststad med spännande evenemang, god tillgänglighet och bra boenden. Evenemang och events behöver spridas mer så inte allt händer i stadskärnan. Många unga får idag sina första jobb inom kultur och turism och det är därför viktigt att underlätta för de branscherna.

Kulturen har ett eget värde och är dessutom en viktig drivkraft för ett demokratiskt och hållbart samhälle. Bland annat genom att den kan ge möjlighet för alla att uttrycka sig. Kulturlivet i Göteborg har ambitionen att vara inkluderande för alla, oavsett sociala, ekonomiska eller fysiska förutsättningar. Men tillgängligheten och deltagandet behöver ändå öka. Göteborg är en internationell stad med invånare från hela världen som bidrar till den kulturella mångfalden.

Kultursektorn är en växande näring som berikar hela staden. Här finns en stor potential för invånarnas kreativitet och stadens aktörer att utveckla kulturen som investering och destination.

De centrala kulturinstitutionerna har stor betydelse för att lyfta stadens mångsidiga kulturarv, vår samtids konstnärliga uttryck och kasta nytt ljus på våra värderingar och föreställningar.

Mål och inriktning

För att uppnå visionen om en hållbar stad behövs strategier och inriktningar för hur målen ska nås. Budgeten är förändringsinriktad och de prioriterade mål som anges här bedöms vara de viktigaste för 2015. Det finns många fler viktiga verksamheter inom Göteborgs Stad än de som tas upp i budgeten och de ska fortsätta bedrivas och utvecklas av stadens medarbetare.

En stad för alla

Göteborgs Stads arbete utgår ifrån alla människors lika värde och rättigheter. Grundläggande är de konventioner Sverige anslutit sig till som FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, barnkonventionen, FN:s konventioner för kvinnors rättigheter och om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Alla göteborgare ska därför ges goda möjligheter att utveckla sina liv. För att det ska bli möjligt krävs solidaritet och många insatser från Göteborgs Stad.

Mänskliga rättigheter

Alla människor har lika värde och samma rättigheter. Göteborgs Stad ska bedriva all sin verksamhet med respekt för den enskildes mänskliga rättigheter enligt de internationella konventionerna som Sverige åtagit sig att följa.

Det är i verksamheterna som många av rättigheterna ska förverkligas. De mänskliga rättigheterna inbegriper bland annat rätten till social trygghet, bostad, bästa möjliga hälsa, utbildning, arbete och lika lön för lika arbete utan diskriminering. Det handlar också om att möjliggöra deltagande i de politiska processerna i större utsträckning.

Prioriterat mål

- Göteborgarnas möjligheter till delaktighet och inflytande ska öka.

Inriktningar

Arbetet med mänskliga rättigheter och jämställdhet är en förutsättning för en socialt hållbar stad och kräver ett centralt strategiskt stöd. Staden ska bedriva ett systematiskt MR-arbete utifrån alla diskrimineringsgrunder genom ett samlat program.

Människorättsperspektivet kan hjälpa verksamheterna att prioritera och kvalitetsutveckla. Utveckling av ärendeberedning och rättigheternas betydelse i beslutsprocesser är angeläget, liksom i verksamhetsplanering och uppföljning. Rättighetsarbetet ska följas upp och även beaktas i revisionsarbetet.

Staden ska sträva mot att fullt ut omsätta FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna, funktionshinder-, barn- och kvinnokonventionerna i praktisk handling för alla som vistas i kommunen. Det gäller också papperslösa även om svensk lagstiftning inte alltid är i samklang med internationella åtaganden. Möjligheter för att ge papperslösa barnfamiljer rätt till ekonomiskt bistånd ska utredas. Invånarna ska ges ökad kunskap om sina rättigheter och stadens verksamheter ska bli mer lyhörda för

invånarnas rättigheter. I arbetet med mänskliga rättigheter ska även regelbunden dialog föras med det civila samhällets organisationer.

Göteborgarnas möjligheter till demokratiskt inflytande ska säkerställas. Detta gäller särskilt barn, unga och äldre. Ett viktigt forum för ungas inflytande är ungdomsfullmäktige och ungdomsråden i stadsdelarna. De ska dessutom tillfrågas i viktiga frågor som rör unga. Mer information från staden ska läggas ut på nätet och göras mer lättillgängligt. Staden ska också starta ett långsiktigt demokratiarbete för att öka valdeltagandet.

Brukarråd, anhörigråd och invånarpaneler ska användas inom staden. Kvalitativa utvärderingar och framtidsplanering ska ske med brukare för att öka deras inflytande och verksamheternas kvalitet. Brukarenkäter är en bra metod för att uppnå likvärdig service. Invånardialogen i stadsutvecklingsfrågor behöver utvecklas för att så många som möjligt ska kunna vara delaktiga.

Arbetet med likabehandling och att förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling ska intensifieras. Staden ska aktivt motarbeta att människor diskrimineras på grund av kön, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, trosuppfattning, sexuell läggning, ålder eller av andra orsaker.

All verksamhet i kommunen ska genomsyras av ett normkritiskt perspektiv och anställda ska ha hbtq-kompetens. Undersökningen kring hbtq-personers villkor ska fördjupas och resultera i ett konkret åtgärdsprogram för staden. Hbtq-rådet är en viktig part för att utveckla arbetet med att vara en stad för alla. Staden ska vara en aktiv part i West Pride.

Uppdrag

- Alla nämnder och bolag ska ta fram likabehandlingsplaner i förhållande till alla diskrimineringsgrunder. Arbetet ska gälla ur såväl personal- som invånarperspektiv.

Att främja livschanser och motverka sociala och hälsomässiga risker

Genom att främja goda livschanser och jämlika levnadsvillkor stärker vi folkhälsan. Det är en uppgift och ambition som ska gälla i stadens hela verksamhet. Fokus ska ligga på det förebyggande arbetet för att undvika sociala missförhållanden.

Prioriterade mål

- Öka förutsättningarna till goda livschanser och därmed utjämna dagens skillnader.
- Antalet hushåll i långvarigt beroende av försörjningsstöd ska minska.

Inriktningar

En individs livschanser formas i hög grad under de första levnadsåren. Därför ska vi systematiskt öka kunskaperna om sociala och hälsomässiga riskfaktorer och identifiera riskgrupper för att öka tidiga och förebyggande insatser. Inriktningen är att alla ska få möjlighet att utvecklas optimalt efter sina förutsättningar.

Barn och unga i behov av förebyggande och rehabiliterande insatser ska få det så tidigt som möjligt. Samverkan mellan samhällsaktörer som möter barn och unga – MVC/BVC, förskolan, socialtjänsten, fritidsverksamheten, skolan, elevhälsan, primärvården, ungdoms- mottagningar, BUP och polisen med flera – behöver stärkas. Insatser från olika instanser bör samordnas mot gemensamt bestämda mål. Det

handlar också om att samla erfarenheter, utveckla nya och mer effektiva arbetssätt samt se till att dessa sprids och tillämpas såväl i den egna organisationen som över huvudmans- och myndighetsgränser. Aktörer inom det civila samhället är viktiga samarbetsparter.

Familjecentrerat arbetsätt och familjecentraler är framgångsfaktorer. Kvalificerade familjehem är oftast bättre alternativ än institutionsplaceringar.

Det behövs fortsatt god tillgång på platser på kvinnojourerna och de ska därför stärkas och anslagen ska utformas mer långsiktigt.

Metoder ska utvecklas för att ge personer med försörjningsstöd möjligheter till anställning, praktik, studier/utbildning och att starta sociala företag. Samverkan mellan stadsdelarna och arbetsförmedlingen ska stärkas. Detsamma gäller för rehabilitering. Individen ska ges större möjlighet att påverka innehållet. Kommunen bör erbjuda fler platser inom grön rehabilitering.

Ingen invånare ska behöva vara hemlös. Stadens insatser ska utgå från modellen Bostad först. Därför behövs fortsatta satsningar med kommunala kontrakt, boendestöd och ett gott samarbete med frivilligorganisationer. En ny policy behövs för kommunens bostadsbolag för att personer som har hyresskulder vid behov ska kunna byta till ett billigare boende, samt ge möjlighet att sänka de ekonomiska kraven för att bli hyresgäst.

Staden ska ge ökat stöd i konsumentfrågor, till exempel vid skuldsanering.

Föräldrastöd spelar en viktig roll för att stärka föräldrars förutsättningar att forma hemmet till en utvecklande och stimulerande miljö. Andelen föräldrar som deltar i BVC:s föräldragrupper skiljer sig stort mellan stadens olika delar – med höga täckningsgrader i resursstarka områden och låga i resurssvaga. Staden och VGR behöver samverka för att anpassa föräldrastödet till önskemål och behov hos dem som idag inte nås av det. Aktivt uppsökande och rekryterande verksamhet bör utvecklas i områden med lågt deltagande. Staden ska i samverkan med VGR verka för att Familjecentraler etableras i alla stadsdelar med koncentration i socioekonomiskt resurssvaga områden.

Förskolan lägger en god grund för senare klara skola och yrkesliv, särskilt för barn som växer upp i studieovana eller socialt utsatta miljöer. Trots att Göteborg erbjuder barn till arbetslösa 25 timmar i veckan från det andra levnadsåret, utnyttjar få detta. Det behövs en aktiv rekrytering i stadsdelarna med informationsinsatser om förskolans betydelse för barns utveckling och livschanser med särskild inriktning på familjer där förälder inte arbetar.

Det mest effektiva sättet att motverka barnfattigdom är att föräldrarna förvärvsarbetar. Det är därför centralt att se till att föräldern/föräldrarna har förutsättningar och möjligheter till egen försörjning och underlätta tillgången till barnomsorg på obekvämt arbetstid.

Staden ska öka samverkan mellan socialtjänsten, vuxenutbildningen och arbetsförmedlingen med inriktning på anställningsfrämjande insatser för mödrar med hemmavarande barn i långvarigt beroende av försörjningsstöd. Staden ska fortsätta sitt arbete kring det kommunala studiebidraget.

Mot bakgrund av de demografiska utmaningarna ska staden i samverkan med arbetsförmedlingen genomföra ett systematiskt rekryterings- och utbildningsarbete bland arbetslösa för att trygga personalförsörjningen inom stadens verksamheter och minska behoven av försörjningsstöd. Hela

samhället behöver delta i insatser för att ge unga vuxna i riskzonen vägar in i samhället och arbetslivet.

Fokus på förebyggande åtgärder och ökad samverkan såväl inom staden som med andra huvudmän ska gälla generellt inom socialtjänsten, till exempel vid insatser mot missbruk. Staden ska hålla fast vid en humanistisk och restriktiv narkotikapolitik som innebär att verka för att missbruk inte uppkommer, alternativt avbryts, så snabbt som möjligt.

Stadens samverkan med frivilligorganisationer och den ideella sektorn behöver öka för att möta det växande antalet fattiga EU-medborgare i staden.

Verksamheten inom socialtjänsten ska genomgående vara baserad på evidens och beprövad erfarenhet.

Uppdrag

- Barnfamiljer ska erbjudas ökat försörjningsstöd under högtider.
- Andelen kvalificerade familjehem ska öka och fungerande alternativ till institutionsplaceringar ska utarbetas.
- Missbruk ska förebyggas och individer ska tidigt få stöd att bryta sitt beroende.
- För att sänka trösklarna till boende i allmännyttan ska staden utreda möjligheten att sänka de ekonomiska kraven för att bli hyresgäst och att dela på kontrakt, genom så kallade kompiskontrakt.

Mångfald, samhörighet och nationella minoriteter

Göteborg ska vara inkluderande, tillitsfullt och sammanhållet - fritt från alla former av diskriminering. Alla ska känna sig som en behövvd och uppskattad del av samhället. I mångfaldsarbetet är det viktigt att både arbeta med uppmuntrande, tillitsskapande verksamheter, och att motverka diskriminering genom att ifrågasätta och utmana normer.

Göteborgs Stad värnar de nationella minoriteternas rättigheter. Det innebär att staden främjar de målsättningar som återfinns i Ramkonventionen om skydd för de nationella minoriteterna och den Europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk.

Prioriterade mål

- Segregationen ska brytas och samhörigheten i staden stärkas.

Inriktningar

Arbetet för en socialt hållbar stad ska ha fokus på sociala förutsättningar för jämlik delaktighet i samhällslivet: Det handlar i första hand om sjukvård, utbildning, bostäder och arbete. Nämnder och bolag ska mer aktivt bidra till att bryta segregationen och öka samhörigheten. De bör ha egna mål för detta.

Inriktningen är att främja samhällsgemenskapen och öppna för nya idéer och kreativa arbetssätt. Samverkan med föreningslivet ska stärkas och det är viktigt att utveckla samverkan med bland annat akademi, näringsliv och civilsamhälle. Staden ska fortsatt samverka med den civila sektorn när det gäller att nå nya invånare och stödja faddrar till nyanlända från andra länder. Arbetet med S2020 ska stärkas.

Staden ska arbeta mot våldsbejakande extremism genom att bland annat arbeta med ungdomar som befinner sig i destruktiva miljöer.

Göteborgs Stads arbetsplatser ska präglas av mångfald, jämställdhet och tillgänglighet. Jämställd och likvärdig service ska garanteras av stadsdelarna, bolagen och fackförvaltningarna i staden.

Det behövs fler mötesplatser där människor från olika kulturer och religioner möts så att dialogen och gemenskapen ökar.

Staden ska aktivt informera och öka kunskapen om de nationella minoriteterna och deras rättigheter. Situationen för nationella minoriteter behöver ytterligare uppmärksammas på stadsdelsnivå.

Göteborg är förvaltningsområde för finskan. De sverigefinländare som bor i ett finskt förvaltningsområde har rätt att använda sitt modersmål i muntliga och skriftliga kontakter med myndigheter. Förskoleverksamhet och äldreomsorg på finska ska erbjudas och säkerställas.

Uppdrag

- Skapa ett stödprogram för kvinnors organisering.
- Staden ska starta ett projekt utifrån den modell som används i det så kallade Toleransprojektet i Kungälv.

Jämställdhet

Kön har fortfarande en avgörande betydelse för makt och inflytande i samhället – män ses fortfarande som normen. Jämställdhet är en mänsklig rättighet och kvinnors rättigheter ska respekteras.

Göteborgs Stad ska vara en förebild i jämställdhet och jämställd verksamhetsutveckling. Detta bidrar till att kvinnor och män blir ekonomiskt jämställda samt ges samma makt att forma samhället och sina liv. Det är viktigt att öka deltagandet i de politiska processerna genom exempelvis en jämställdhetssäkrad invånardialog.

Prioriterat mål

- Skillnader mellan mäns och kvinnors livsvillkor ska minska.
- Stadens verksamheter ska vara jämställda.

Inriktningar

Göteborgs Stad ska i förvaltningarnas och bolagens verksamheter ägna större uppmärksamhet åt att kvinnor i de nedre delarna av den socioekonomiska skalan tenderar att ha försvagade positioner även i maktordningen mellan könen. Ur jämställdhetssynpunkt är det viktigt att stadens tjänster utformas på sätt som stärker resurssvaga kvinnors förutsättningar för självbestämmande och självförverkligande.

Jämställdhetsperspektivet ska integreras i stadens alla verksamheter och i styrning av organisationen. Strukturer måste synliggöras för att jämställdheten ska kunna analyseras och mannens roll problematiseras. Stadens samtliga verksamheter ska jämställdhetssäkras, både i ett verksamhetsperspektiv och i ett personalperspektiv. Verktyg för detta ska utarbetas för att ge skjuts åt arbetet och göra det enklare att följa upp. Viktiga komponenter för jämställdhetssäkring är könsuppdelad statistik, kartläggningar och analyser samt konsekvensbedömningar utifrån kön.

Könsuppdelad statistik är viktigt för att kunna göra analyser som speglar kvinnors och mäns, flickors och pojkers verklighet inom olika samhällsområden.

Resursfördelningen ska vara jämn mellan kvinnor och män vad gäller exempelvis ekonomi, lön, utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser. Den kan visa om utvecklingen stämmer med de nationella jämställdhetspolitiska målen. Statistiken ska inte utesluta personer som inte vill definiera sig enligt de traditionella könen.

Nämnder och styrelser ska arbeta med jämställdhet utifrån ett helhetsperspektiv. Ett framgångsrikt jämställdhetsarbete förutsätter ett aktivt engagemang och ansvar på ledningsnivå. Jämställdhetsinsatser ska mäta resultat och effekter uppdelat på könen. Uppföljningen ska fokusera på effekter snarare än genomförda åtgärder för dessa grupper. Utvecklingen av jämställdhetsperspektiv i stadens planeringsprocess ska fortsätta och budget- och uppföljningsprocessen ska vara jämställdhetsintegrerad.

Uppdrag

- Alla verksamheter ska ha könsuppdelad statistik och göra en kartläggning av resursfördelning utifrån kön.

Insatser för personer med funktionsnedsättning

Göteborgs Stad ska öka medvetenheten och höja kompetensnivån om funktionsnedsättningar och individens rättigheter. Individens behov ska vara i centrum för stadens insatser. Det är en förutsättning för delaktighet och jämlikhet. Insatserna ska utgå från ordinarie verksamheter och inte i första hand vara separata lösningar. Bedömningar, beslut och insatser behöver utvecklas för att bli mer jämställda. Barns behov och möjlighet till inflytande ska säkerställas.

Inriktningar

Stödet till föräldrar som har barn med funktionsnedsättningar ska fortsätta att utvecklas. Ansvar ska inte ligga på föräldrar att samordna insatser från skolan, stadsdelen i övrigt, sjukvården och andra myndigheter. Samordningen ska vara likvärdig för invånarna men kan lösas på olika sätt i olika delar av staden, men respektive stadsdelsnämnd har ansvar för att så sker. I Göteborg finns en mångfald i språk och kulturell bakgrund, därför ska all information och stödinsatser utformas så att alla individer kan nås och tillgodogöra sig såväl informationen som insatsen.

Kommunen ska genom proaktivt arbete bidra till att personer med funktionsnedsättning får sina behov tillgodosedda, bland annat genom vägledning, information och stöd vid ansökan om LSS. Beslut som fattas enligt LSS ska verkställas snarast. Det plattformsarbete som pågått inom staden gällande myndighetsutövningen behöver fortsatt implementeras och utvecklas. En likvärdighet över staden ska säkra kvalitet, ökad delaktighet och enhetliga arbetssätt.

Möjligheten till aktivt socialt umgänge ska stimuleras och daglig verksamhet ska anpassas till egna intressen och förutsättningar. En kontaktperson är ofta oerhört viktig för sociala kontakter och möjlighet till delaktighet i samhällslivet.

Individernas möjligheter att delta på den vanliga arbetsmarknaden är första prioritet. Verksamheterna ska bättre matcha individer mot arbete utifrån förmåga och kompetens, men också till att ta emot personer som inte kan förvärvsarbeta. Individerna ska ha rätt att välja daglig verksamhet över hela

staden liksom att välja externa aktörer som är upphandlade och icke-vinstdrivande.

Tillgängligheten för personer med fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsnedsättning i samhällslivet ska öka.

Uppdrag

- Alla enkelt avhjälpta hinder ska vara undanröjda i kommunens publika lokaler och på allmän platsmark under mandatperioden.

Folkhälsa

Minskade sociala och ekonomiska klyftor främjar folkhälsan och bidrar till ett långsiktigt hållbart samhälle. Detta är tydligt i Göteborg där folkhälsan skiljer sig avsevärt mellan olika delar av staden. Större fokus bör därför läggas på åtgärder för att minska skillnaden mellan grupper och delar av staden och särskilt riktas till barn och unga. Skolhälsovården ska stärkas och kuratorstjänsterna på ungdomsmottagningarna utökas. Samverkan med regionen behöver utvecklas. Kunskapen kring varför dagens ungdomsgeneration har en sämre psykisk hälsa än de tidigare måste införskaffas.

Folkhälsoarbetet i Göteborg och stadsdelarnas lokala folkhälsoplaner ska utgå från stadens folkhälsoprogram och handlingsplan för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobaksområdet. Eftersom människors hälsa i stor utsträckning formas under de första levnadsåren är tidiga insatser viktiga. Arbetet ska inriktas på att främja det hälsosamma och att kartlägga riskfaktorer och riskgrupper.

Den fysiska miljön påverkar folkhälsan. Allt från stadens utformning och minskat buller till bättre luftkvalitet och en giftfri och hälsosam livsmiljö. Barn och ungdomar ska få ökade möjligheter att röra på sig och staden ska via bland annat föreningar och skolan stimulera till aktiviteter och kunskap om nyttan med goda kostvanor och fysisk aktivitet. En mer gång- och cykelvänlig stad bidrar till detta. En tät och blandad stad leder till fler mötesplatser och ökade sociala kontakter.

Prioriterade mål

- Göteborgarnas hälsa ska förbättras och skillnaderna mellan olika socioekonomiska grupper ska minska.
- Barns fysiska miljö ska bli bättre.

Inriktningar

Ensamhet och isolering är ett folkhälsoproblem i alla åldersgrupper. Därför ska generationsöverskridande mötesplatser skapas och staden ska beakta forskning om välbefinnande i folkhälsoarbetet. För grupper med höga ohälsotal, till exempel människor med funktionsnedsättning, ungdomar med hbtq-identitet och överskuldssatta personer ska råd och stöd finnas tillgängligt.

Närheten till grönområden, befolkade offentliga platser och möjligheten till fysiska aktiviteter utomhus är viktiga för stadsplaneringen och särskilt för barnen. Skolor och fritidslokaler ska planeras med god tillgänglighet till fots och på cykel. Alla ska ha en god boendemiljö. Nämnder och bolag ska aktivt arbeta för en giftfri miljö. Åtgärder för goda kostvanor och fysisk aktivitet ska prioriteras. Stadens narkotikapolitik är inriktad på preventiva åtgärder för att färre ska testa narkotika och hamna i ett missbruk. Antalet missbrukare ska minska och här spelar frivilligorganisationer och den sociala ekonomin viktiga roller som samarbetsparter.

Barn och unga

Barnperspektivet är viktigt för alla verksamheter och en tillgång för staden. Ökat inflytande för unga behövs för att ta vara på deras idéer och synpunkter, inte minst i de frågor som berör dem mest.

Skola och utbildning

Göteborg ska fortsätta att växa som kunskapsstad. Alla ska ges möjligheter att genom ett livslångt lärande utvecklas utifrån sina förutsättningar. Kvaliteten ska vara hög på alla skolor så att barn och elever ges samma förutsättningar. Skolan ska ha ett inkluderande förhållningssätt.

Skolan ska förankra och utveckla demokratin och de mänskliga rättigheterna. Skolan ska arbeta mot mobbning, diskriminering och kränkningar. Skolan ska förstärka samhällsgemenskapen samt skapa förståelse för naturens begränsningar och möjligheter. Jämställdhetsarbetet i förskola och skola ska förstärkas.

Det är avgörande för elevernas resultat att lärarna har höga förväntningar på alla elever och utgår från att alla vill och kan lära. Alla ska nå målen genom att undervisningen utgår ifrån en helhetssyn där elevernas inre motivation tas tillvara. Utbildningen ska uppmuntra till kreativitet, innovationsförmåga och ett kritiskt förhållningssätt.

Prioriterade mål

- Skolan ska i ökad omfattning kompensera för elevers olika förutsättningar på såväl elevnivå som mellan olika skolor.
- Skolan ska öka barns och elevers möjligheter att inhämta och utveckla kunskaper, förmågor och värden.

Inriktningar

Kommunen ska fokusera på lärarnas och rektorernas möjligheter att utöva sin profession och på det systematiska kvalitetsarbetet. Utbildningsutskotten ska utvecklas för att stärka detta. Inriktningen är att minimera de administrativa kraven och utveckla den vetenskapliga förankringen.

Skolan ska ges utrymme att utvecklas som lärande organisation där personalen kan följa upp, analysera, utvärdera och vidta åtgärder för barnen och elevernas bästa. En del av detta är att fördjupa samverkan mellan förskola/skola och universitetet i form av forskningsanknytning i undervisningen, utveckling av lärarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning samt forskning på den undervisning som bedrivs. Regelbunden fortbildning för pedagoger är viktigt.

Rektors roll som pedagogisk ledare ska stärkas. Därför behövs stödfunktioner inom administration, ekonomi, personalfrågor och juridik. I rektors roll som pedagogisk ledare ligger att vara normgivare för en gemensam kultur i skolan som understödjer att alla elever når målen. Lärarna ska ges större utrymme till kollegial samverkan.

Vi motsätter oss etablering av aktiebolagsdriva skolor i Göteborg som delar ut vinst till ägarna. Eventuella vinster ska återföras till verksamheten för att uppnå en skola med hög kvalitet.

Likvärdigheten i skolan ska öka och den nationella trenden med försämrade kunskapsresultat ska brytas. Även elevers socioekonomiska bakgrund påverkar elevers möjlighet till ett bra slutbetyg.

Fokus ska ligga på det kompensatoriska uppdraget. Resurser till skolan måste fördelas efter behov såväl i form av pengar och andra skolutvecklingsinsatser som i samverkan mellan nyckelaktörer.

Alla skolor ska erbjuda gratis läxhjälp/studiehjälp av god kvalitet på och utanför skoltid. Elever ska erbjudas frukost på de skolor där det finns behov.

Resurser för skolutveckling ska styras till de skolor där behoven är störst. Exempel på framgångsrika metoder ska spridas. Genomtänkt användning av informations- och kommunikationsteknik (IKT) ska genomsyra utbildningen.

För att elever fullt ut ska tillgodogöra sig undervisningen är det viktigt att se elevers sociala situation i ett helhetsperspektiv. Elever i behov av särskilt stöd ska i första hand få det i klassen. Om det bedöms vara bättre för eleven, ska stödet ges i särskild grupp. Stöd ska sättas in tidigt, och samordningen av resurser för särskilda stödinsatser behöver stärkas inom och mellan stadsdelar för att säkerställa att rätt resurser finns på rätt plats vid rätt tillfälle för den elev som behöver det.

Mottagandet av nyanlända elever och deras rätt till studiehandledning samt språkförstärkningarna ska särskilt följas upp av nämnderna. Gemensamma riktlinjer ska utvecklas och implementeras i hela staden. Koncentrationen av nyanlända till ett fåtal skolor behöver brytas och ansvaret ska spridas mellan skolorna. Efter vistelse i förberedelsegrupp ska nyanlända elever parallellt med placering i reguljär klass få stöd i särskild undervisningsgrupp. Metoder för att kartlägga och validera nyanländas kunskaper ska utvecklas för att skolan ska möta dem på rätt nivå.

Samverkan inom staden mellan till exempel förskola, skola, elevhälsovård och individ- och familjeomsorg ska öka. Stadens verksamheter måste även stärka samverkan med föräldrar, polis, primärvård, kulturliv och föreningsliv.

Samverkan mellan grundskolan och gymnasieskolan när det gäller elever som riskerar att bli obehöriga till ett nationellt program ska utvecklas. Gymnasieskolan ska i dialog med eleven erbjuda och utveckla studieformer som främjar elevens motivation samt ta fram praktikplatser. För att nå de unga som faller inom ramen för det kommunala uppföljningsansvaret behöver rutiner och metoder fortsätta att utvecklas. Grundskoleelever som önskar gymnasiekurser samt gymnasister som vill läsa universitets/högskolekurser ska erbjudas detta.

Elever inom särskolan ska ges möjlighet att möta utmaningar utifrån sina egna förutsättningar.

Studie- och yrkesvägledningen behöver stärkas för att stödja elevens val på en utbildningsmarknad som blivit allt mer komplex. Genomströmningen i gymnasieskolan ska öka och bättre tillgodose kompetensförsörjningen i samhället.

Gymnasieskolans yrkesprogram ska utvecklas med tydlig koppling till arbetsliv och branscher.

Göteborg ska vara ett miljötekniskt föredöme. Andelen miljöcertifierade/-diplomerade förskolor och skolor ska öka. Skolkök som lagar och levererar mat till eleverna är, tillsammans med miljömåltiderna, viktiga pedagogiska resurser och ska involveras mer i undervisningen.

Den vetenskapliga kompetensen behöver stärkas genom att alla lärare ges möjlighet till kontinuerlig fortbildning. Samverkan mellan universitet och skolan ska fördjupas och lärarstudenternas

verksamhetsförlagda utbildning ska utvecklas.

Demokrati- och jämställdhetsfrågor är viktiga för förskolan och skolan. En central uppgift är att säkerställa och följa upp detta arbete regelbundet.

Förskolan och skolan ska kännetecknas av ett normkritiskt förhållningssätt behöver problematiseras. Det finns tydliga köns- och socioekonomiska mönster när det gäller vilka som påbörjar akademiska studier eller yrkesinriktade studier. Ett normkritiskt förhållningssätt inom gymnasieskolan bryter mönstren och uppmuntrar otraditionella yrkesval. Skolan ska genomföra aktiviteter för att bryta könsrelaterat våld.

Det ska finnas rutiner för att förhindra diskriminering, trakasserier och kränkningar i skolan och på nätet. Ett ökat fokus på vuxnas närvaro och ansvar behövs. Skillnaden mellan flickors och pojkars upplevelse av trygghet, trivsel och kränkningar ska belysas, likaså transpersoners situation.

Utbyggnaden av förskolan ska fortsätta för att stärka kvaliteten, särskilt genom minskad storlek på barngrupperna. Förskolans öppettider ska anpassas efter familjernas behov av omsorg. I varje stadsdel ska föräldrar kunna välja förskola eller pedagogisk omsorg i hemmet (familjedaghem). Varje stadsdel ska erbjuda barnomsorg på obekvämt arbetstid och varje region ska erbjuda barnomsorg på natten.

Fritidshemmets kvalitet ska säkerställas genom att erbjuda fritidspersonal fortbildning och stöd genom nätverk. Fritidshemmets förebyggande arbete ska stärkas genom ökat fokus på de äldre barnen.

Uppdrag

- Minska barngruppernas storlek i förskolan.
- Öka vistelsetiden i förskolan för barn till långvarigt arbetslösa.
- Den normkritiska kompetensen hos personalen ska förstärkas så att den är tillgänglig för varje förskola och skola.
- Skolan ska erbjuda kurser i feministiskt självförsvar.
- En expertgrupp ska tillsättas för att bidra till utveckling av skolans verktyg – baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.
- Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över lärarnas administrativa uppgifter och ta fram en handlingsplan för hur de kan minska och förenklas.
- Alla skolor ska erbjuda läxhjälp och studiehjälp på och utanför skoltid och även på modersmål.

Rik fritid för unga

Alla unga ska ha rätt till meningsfull fritid och tillgång till bra mötesplatser. Här spelar såväl fritidsgårdar som föreningar en viktig roll. En bra fritidsgård bidrar till att motverka negativ normbildning i samhället och blir en plats där unga kan känna sig välkomna och att de duger som de är.

Föreningslivet erbjuder många viktiga mötesplatser i Göteborg. Föreningslivet och folkbildningen ska därför vara starkt, levande och lokalt förankrat. Det ska främja jämställdhet, delaktighet, integration, folkhälsa och genomsyras av ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv.

Föreningsbidraget ska ses över och en generell norm ska gälla över staden. Målet ska vara ett transparent, likabehandlande och enkelt stöd..

Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska kunna delta i fritidsaktiviteter på samma villkor som andra.

Prioriterade mål

- Unga göteborgares möjligheter till en rik och meningsfull fritid ska öka.

Inriktningar

För att kunna få bidrag från kommunen ska alla större föreningar arbeta aktivt med jämställdhet och att alla ska kunna delta. Kvinnors idrottsutövande och flickors fritidsintressen behöver ökat kommunalt stöd.

Fritidsgårdarna i staden har en viktig roll och deras inriktning ska vara att erbjuda fritidsaktiviteter av hög kvalitet. Stadsdelarnas fritidsgårdar ska arbeta tillsammans med föräldrar och föreningslivet. Fler barn och unga ska erbjudas sommarkollo.

Det ska finnas goda möjligheter till vardagsmotion och spontanidrott i alla stadsdelar genom god tillgänglighet till grönområden, spontanidrottsplatser och utegym. Alla stadsdelar ska ha säkra platser att leka på som barnen tycker är inbjudande. Offentliga platser och torg ska inbjuda till vila, aktivitet och umgänge.

Ett brett utbud av idrottsmöjligheter är viktigt för att fånga upp barns och ungdomars intressen. De aktiviteter som erbjuds ska vara möjliga att delta i även för människor med begränsade ekonomiska resurser.

Många unga som engagerar sig i föreningar vill utbilda sig till ledare. Men detta behov möts inte fullt ut. Därför är det viktigt att stärka föreningar och ge unga möjligheter att bli ledare.

Föreningsengagemang innebär att man blir medskapare till verksamheten och inte bara en konsument. Det är därför av vikt att andelen unga som engagerar sig i föreningar ökar. Det skall vara lätt att engagera sig i en förening. Tröskeln för att kunna bilda en förening och ansöka om bidrag ska vara låg.

Brukarmedverkan ska vara en naturlig del av stadens verksamheter. Särskilt stöd ska erbjudas föreningar som har uppdrag i kommunens verksamheter. Brukarrevision ska användas för att öka delaktigheten och för att kvalitetsutveckla verksamheterna.

Äldre göteborgare

Trygghet, gemenskap, att vara behövd och ha självbestämmande är nyckelfaktorer för att åldras med god hälsa, välbefinnande och värdighet. Seniorers möten med stadens verksamheter ska präglas av respekt för individens integritet och rättigheter. Självbestämmande, stimulans och gemenskap bevarar hälsa och välbefinnande samt minskar behovet av hjälpinsatser och läkemedel.

Verksamheten ska utgå från förebyggande arbete och en helhetssyn på individen. Göteborg ska vara en bra stad för äldre att leva i, med god tillgänglighet till stadens olika verksamheter och gott om mötesplatser. Äldre göteborgare ska ha ökat självbestämmande och inflytande.

Vi ser positivt på frivilligt socialt arbete som kan utföras av organisation eller volontärer där det inte påverkar ordinarie verksamhet eller arbetsuppgifter.

Prioriterat mål

- Äldres inflytande ska öka.

Inriktningar

Hela livet spelar roll för hur man har det som äldre. Det gäller levnadsförhållanden i den tidiga barndomen och i ungdomen, arbetsvillkor i vuxenlivet samt inte minst den socioekonomiska ställningen och livsstil. Utbyggnaden av välfärdsstaten i kombination med bättre arbetsmiljö och folkhälsa samt en allt mer kvalificerad sjukvård bidrar till att vi lever längre och är friska långt upp i åldrarna. Men hälsans ojämlika fördelning består. Den genomsnittliga livslängden ökar i alla socioekonomiska skikt – men samtidigt ökar också skillnaderna. För att den ojämlika hälsan och livslängden för äldre ska minska behöver Göteborg bli en mer jämlik stad för invånarna i alla åldrar.

Eftersom allt fler med stora omsorgs- och vårdbehov väljer att bo kvar hemma måste hemtjänsten och stadens hälso- och sjukvård utvecklas och anpassas till detta. Staden ska öppna för insatser från den sociala ekonomin inom hemtjänsten. Möjligheterna att välja vad man vill ha utfört och när man vill att hemtjänsten kommer är viktigt för att öka de äldres självbestämmande. Personalkontinuitet är också viktigt och ska tas hänsyn till vid schemaläggning. Möjligheten för brukare att kommunicera med personalen på sitt modersmål inom hemtjänsten och på äldreboenden ska öka.

Det är viktigt att arbeta med faktorer som bidrar till och främjar god hälsa i stället för att fästa fokus på enbart det sjuka och funktionsnedsatta.

Det viktigaste utvecklingsområdet när det gäller insatser för äldre är att staden verkar för fler trygghetsboenden. Det är reguljära lägenheter som anpassats efter äldres behov av tillgänglighet och utrustats för att främja oberoende och självbestämmande. I fastigheten ska finnas gemensamhetslokaler för social och kulturell samvaro samt ett serviceutbud av husvärdar eller liknande. Staden behöver ta ett större ansvar för att en mångfald av trygghets- och gemensamhetsboenden inrättas i befintligt fastighetsbestånd, med rimliga hyror och blandat grannskap. De allmännyttiga kommunala bostadsbolagen spelar här en viktig roll, men medel för att aktivera privata fastighetsägare och bostadsrättsföreningar behöver också stärkas.

En gemensam äldreboendeenhet med uppgift att ta fram planeringsunderlag för volymer och fördelning av platser vid särskilda boenden i hela staden ökar valmöjligheterna för individen. Det främjar också möjligheterna för staden att svara mot särskilda behov hos mindre grupper.

För äldre som lever i eget boende kan ibland finnas behov av perioder av rekreation och återhämtning. Möjligheten att inrätta seniorhotell med äldreomsorg i staden där äldre göteborgare kan få bo ett antal dygn per år utan biståndsbeslut ska undersökas. Även möjligheten för att alla över 85 år ska erbjudas plats i äldreboende utan biståndsbedömning ska utredas. Staden har också ambitionen att utvidga verksamheten med kollo för seniorer.

Det finns stora utvecklingsbehov inom hemtjänsten. Ett stort reformarbete implementeras 2015 och ska löpa fram till 2022. Det är en genomgripande modernisering av både metoder för biståndsbedömning och de sätt som verksamheten planeras och genomförs på. Det handlar om att öka de äldres självbestämmande och se till att rätt resurser verkligen sätts in på rätt ställe vid rätt tillfälle

med modernt teknikstöd.

Den kommunala hälso- och sjukvården är en viktig del av omsorgerna av de äldre, och dess utvecklingsmöjligheter ska ses över i samband med reformarbetet av hemtjänsten.

Vi utökar Bergsjöhöjd, särskilt boende för äldre med missbruksproblem, med en ny enhet i Kallebäck med samma inriktning.

Individernas valmöjligheter när det gäller maten inom äldreomsorgen ska öka. Transporter av färdiglagad mat ska undvikas i största mån.

Förbättrad arbetsmiljö och en attraktiv arbetsorganisation som fullt ut kan mobilisera personalens engagemang och arbetsmotivation är en strategisk faktor för äldreomsorgens utveckling, både vad gäller kvaliteten i tjänsterna och personalförsörjningen.

Äldreomsorgen spelar en viktig roll i samhället inte bara för de äldre utan också för de anhöriga, såväl makar som andra. Stödet till de anhöriga behöver därför stärkas och utvecklas.

Alla särskilda boenden ska erbjuda äldre tillgång till natur, trädgård och utevistelser och därför ska tillgängligheten runt boendena anpassas utifrån detta. Husdjur ska vara tillåtna på äldreboenden där det inte påverkar andra negativt.

Uppdrag

- Brukare ska så långt det är möjligt ha tillgång till kontaktperson på sitt modersmål.
- Anhörigstödet ska utredas.
- Fler former av boendelösningar ska tas fram.
- En handlingsplan för att minska antalet fallskador hos brukare av hemtjänst och boende på äldreboenden ska tas fram.
- Utredda vilka aktiviteter som kan läggas till i pensionärskortet för kollektivtrafiken.
- En handlingsplan för att förbättra arbetsvillkoren och arbetsmiljön inom äldreomsorgen ska tas fram.

Miljö och stadsutveckling

Staden ska visa solidaritet med både omvärlden och kommande generationer. Våra barn och efterkommande ska inte belastas med problem som vi själva kan lösa. Därför ska Göteborg vara en föregångare i miljö- och stadsutveckling och en av världens mest progressiva städer i att åtgärda klimat- och miljöproblem. Genom att gå före och främja miljöriktiga aktiviteter i vår omvärld så underlättar vi även för andra som har mindre resurser än vi att finna redskapen och vägen mot en hållbar livsstil.

Det råder stor brist på bostäder i Göteborg. Vi ska bygga bort bostadsbristen och genom bättre planering bidra till att utjämna de socioekonomiska skillnaderna i staden.

Göteborg tar ansvar för klimatet

Göteborgs klimatpåverkan beror till stor del på de utsläpp av koldioxid som vi släpper ut genom förbränning. Men att bara minska koldioxidutsläppen räcker inte. För att stadens samlade inverkan på

klimatet ska bli hållbar måste vi dessutom reducera metangasläckage och öka naturens koldioxidupptagande förmåga. Parallellt med detta måste vi minska vårt energibehov och öka vår produktion av förnybar el.

Prioriterat mål

- Göteborg ska minska sin klimatpåverkan för att bli en hållbar stad med globalt och lokalt rättvisa utsläpp.
- 2020 ska utsläppen av koldioxid i Göteborg ha minskat med minst 40 procent jämfört med 1990. 2035 ska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser vara maximalt 3,5 ton koldioxidekvivalenter per invånare.
- Använda bostadsbyggandet till att ställa om Göteborg till en socialt och ekologiskt hållbar föregångsstad.

Inriktningar

De klimatpåverkande utsläppen ska minska med minst 40 procent till år 2020 jämfört med 1990 års nivå. Detta förutsätter att förbrukningen av fossila bränslen och metanläckaget årligen minskar med fem procent för att uppnå målet över tid. Till 2035 ska göteborgarnas konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser understiga 3,5 ton koldioxidekvivalenter per person. Det långsiktiga målet är att uppnå rättvisa utsläpp till 2050. Hela klimatarbetet behöver samordnas genom miljöprogrammet, klimatprogrammet, energiplanen, åtgärdsprogram för buller och kemikalieplanen. Resurserna för detta ska stärkas. Socioekonomiska skillnader bidrar till att olika grupper i Göteborg påverkar miljön på olika sätt. Män kör exempelvis mer bil än kvinnor och människors socioekonomi har stor betydelse för våra konsumtionsmönster. Insatser ska riktas där de har störst effekt.

Vi behöver kraftigt öka produktionen av förnybar energi, bland annat genom utbyggnad av vindkraft och ökad biogasproduktion från matavfall. Även solceller och solvärme ska byggas på stadens tak. Samtidigt ska eleffektiviseringen årligen förbättras i motsvarande grad. Vi ska minska vårt uppvärmningsbehov genom energieffektivisering av de kommunala bolagens bostäder och stadens egna lokaler. Det ska ske i takt med att spillvärmekällorna minskar i omfattning.

En minskning av bilismens negativa miljöpåverkan är avgörande för att klimatarbetet ska lyckas. Cyklisters och gångtrafikanters utrymme i staden ska prioriteras. Den framtida trafiken måste bli mer yt- och energieffektiv och i högre grad drivas med förnybara bränslen. Stadens resepolicy ska följas och klimatpotten användas.

Val av material och möjligheten till återanvändning vid till exempel bostadsbyggande och anläggningsarbete påverkar klimatet och måste beaktas i planer, upphandlingar och i förfrågningsunderlag. Inriktningen är att använda material som innebär liten klimatpåverkan under sin livscykel.

Vi ska främja naturens koldioxidupptagande förmåga genom trädplanteringar och restaurering av skadade ekosystem. En väl vårdad fungerande grund havsvik är bland de ekosystem som har störst koldioxidupptagande förmåga.

Bostad för alla

Bostad är en grundläggande rättighet och en del av den generella välfärden. Alla människor ska ha en bra bostad till rimlig kostnad och i en trygg och hälsosam bostadsmiljö. Hyresrätter med rimliga hyror

ska finnas i alla delar av staden. En stark allmännytta är avgörande för en social bostadspolitik och för att klara bostadsförsörjningen.

En hållbar bostadspolitik kräver klimatomställning och att stadens invånare inkluderas i stadsutvecklingen. Barnens perspektiv ska alltid vara med i hur vi bygger och planerar staden. Staden ska verka för att barnfamiljer inte ska kunna vräkas från allmännyttan.

Prioriterat mål

- Bostadsbristen ska byggas bort och bostadsbehoven tillgodoses bättre.
- Allmännyttan ska behålla sin andel av produktionen av hyresrätter.

Inriktningar

Bostadsbyggandet behöver öka så att bostadsbristen försvinner. Därför ska staden kraftigt öka sin kapacitet att ta fram detaljplaner för både ökat bostadsbyggande och skydd av viktiga grön- och naturområden. Bostadsbristen ska mötas genom ökat bostadsbyggande med en ökad andel hyresrätter. Planeringen för nya bostäder ska öka för att höja utbyggnadstakten än mer kommande år. Nämnderna måste också påskynda processen med att genomföra de åtgärder som har tagits fram i GEM-projektet. Staden ska verka för att flera billigare bostäder byggs. Det kan handla om att finna nya modeller som kan påverka prisbildningen och hyresnivån på bostäder där flera har råd att bo i.

För att klara en socialt hållbar bostadspolitik och bostadsförsörjningen ska de allmännyttiga bostadsbolagen ta ett större ansvar. Allmännyttan ska successivt öka sin produktionstakt av hyresrätter. AB Framtiden ska ta ett ökat ansvar.

Hus som ger fler bostäder på samma yta ska prioriteras. Även byggandet av studentbostäder måste öka. Det finns ett stort behov av egen bostad även för de ungdomar som inte är studenter. Nya modeller och tillfälliga bostadslösningar ska prövas.

Organisationsmodellen för anhöriginvandring ska användas i arbetet med bostadsförsörjning också för andra nyanlända.

Huvudinriktningen är att alla bostäder ska vara tillgängliga. Det behövs fler boendeanternativ för personer med funktionsnedsättning. Den enskilde ska ha rätt att få ett boende anpassat efter eget behov med stöd och service. Fler boenden ska skapas och arbetet med att reservera lägenheter enligt f100 ska fortsätta.

Vid nybyggnation ska de upplåtelseformer som är underrepresenterade i befintliga bostadsområden främjas. Hyresrätten ska värnas som boendeform. Arbetet med att ta fram mellanboendeformer såsom trygghetsboende, seniorboende och gemenskapsboende ska intensifieras. Det är viktigt med större mångfald av boendeformer i alla stadsdelar. Långsiktigt ägande ska prioriteras, bland annat genom att fortsätta arbetet med byggemskaper och gemenskapsboenden.

Nya områden ska planeras med hög täthet och på ett sätt som blandar handel, service och småskaligt näringsliv med bostäder. Genom att bygga längs kollektivtrafikstråk där etablerad handel och service finns minskar behovet av bilresande och ny infrastruktur. Tillgängligheten ska vara god i alla områden. Sociala konsekvensanalyser i planprocessen ska fortsätta utvecklas.

Barnperspektivet ska präglade utvecklingen av staden och säkerställas i konsekvensanalyser. Stadsdelarnas roll i arbetet med barnperspektiv och sociala aspekter i planprocesser behöver utvecklas.

Intentionerna i ”Vägledning för parkeringstal” ska förverkligas. Parkeringskostnaderna ska bli mer marknadsmässiga och parkering på tomtmark ska premieras. Ett bilfritt bostadsområde ska planeras.

Nybyggnation ska i första hand ske på redan exploaterad mark och värdefulla naturområden ska bevaras. Genom att bygga samman områden med stort fokus på gestaltning och sociala perspektiv kan vi se till att nybyggnationen bidrar till ökad trygghet, större underlag för möten, verksamheter och kollektivtrafik.

Stadens arbete med långsiktig markanvändning ska utvecklas vidare. Jordbruksmark ska bevaras och entreprenörer ska få utrymme att utveckla odling på stadens marker för nya gröna jobb.

När staden blir tätare är det viktigt att grönområden finns nära bostäderna. Alla invånare ska från sin bostad ha promenadavstånd till park- eller naturområde. Inriktningen i Grönstrategin ska därför tillämpas.

Inga nya externa köpcentrum ska byggas eller planeras. De externa köpcentrum som redan finns ska utvecklas på ett hållbart sätt och göras tillgängliga med kollektivtrafik och utbudet gå mot sällanköpshandel. Byggnationen av handelsytor i stadens centrala lägen ska stimuleras. Staden ska bidra till att de lokala torgen utvecklas till levande närmiljöer och sociala mötesplatser.

Den fysiska tillgängligheten till hela stadsrummet ska öka genom att bygga bort fysiska hinder. Det behövs fler tillfälliga och spontana mötesplatser i Göteborg för att bidra till en livlig och rolig stad att leva i. Det kan dessutom skapa bättre förutsättningar för en god samhällsgemenskap. Kulturplanering ska vara en naturlig del av planprocessen och enprocentsregeln för konstärllig gestaltning vid nybyggnation ska tillämpas och de rumsliga kulturstråken ska utvecklas.

Hemlösheten ska mötas med individuellt anpassade insatser. Grunden för att lösa individens problem är en egen bostad istället för att bostaden ska vara målet när övriga problem är lösta.

Många bostäder är i stort behov av upprustning och energieffektivisering, detta arbete ska prioriteras. Här spelar stadens bostadsbolag en viktig roll. Dialog ska föras med hyresgäster vid renovering. Ambitionen är att människor inte ska behöva lämna sina hem på grund av social omvandling och kostnadsökningar. Det är viktigt att energieffektiviseringen kan motiveras utifrån nyttan jämfört med andra energiinvesteringar. I samband med upprustningar kan man passa på att bygga till eller om bostäderna.

I många områden där det finns renoveringsbehov finns det också stor arbetslöshet. Utbildningsinsatser i samband med sociala hänsyn vid upphandling kan lämpligen användas som ett medel att ge sysselsättning och arbete åt invånarna i de bostadsområden som ska upprustas.

Arbetet med byggandet av passivhus och så kallade plushus behöver intensifieras ytterligare.

Uppdrag

- Utarbeta en plan för hur Göteborg långsiktigt ska bygga bort bostadsbristen.
- Fler bostäder för personer med funktionsnedsättning ska tas fram.
- En långsiktig strategi för upprustning av allmännyttans bostäder ska tas fram.
- Ett Hemlösas hus som en träff- och kontaktpunkt för hjälp och stöd åt hemlösa ska inrättas

i samverkan mellan olika aktörer.

- Inom tre år ska Framtidenkoncernen färdigställa 1400 lägenheter per år.
- Modeller för att bygga lägenheter med låg hyra ska tas fram.

Resurshushållningen ska öka

Det finns ett tydligt samband mellan avfallsmängder, dess behandling och klimatpåverkan. Många av jordens resurser är samtidigt svåråtkomliga och sinande. Detta gäller särskilt många metaller och högkvalitativt fosfor lämpat för odling. Genom att skapa ett kretsloppssamhälle där produkter och råvaror återanvänds och återvinns berövar vi inte framtida generationer dessa tillgångar. Vi skapar samtidigt ett robust samhälle som inte är lika känsligt för framtida brist av material och råvaror.

Prioriterat mål

- Resurshushållningen ska öka.

Inriktningar

Ett mått för att värdesätta resurshushållningens utveckling är att mängden deponerat avfall minskar, detta gäller även rivningsavfall och massor/rester från gammal infrastruktur. Produkter som har längre livslängd ska uppmuntras och utvecklingen av cirkulär ekonomi främjas.

Avfallsmängderna ska minska. Det avfall som uppstår ska behandlas allt högre upp i avfallstrappan. Med rivningsplaner bör man även kunna återanvända mer byggnadsmaterial.

Mer information, motivation och bättre tillgänglighet behövs för att göteborgarna ska agera mer resursvänligt, det ska bli lättare att vara miljövänlig. Framgångsrika exempel visar att fastighetsnära insamling ökar viljan att sortera och minskar det brännbara avfallet. Därför ska möjligheten till fastighetsnära insamling i såväl villor som flerbostadshus undersökas med målsättning att minska det brännbara avfallet. Det ska bli lättare att vara miljövänlig och det ska finnas ekonomiska incitament som uppmuntrar ett hållbart beteende. Förutsättningar för etablering av mini-kretsloppsparker och återvinningsstationer i bostadsnära områden ska undersökas.

Återanvändningen av produkter ska öka. Det är också viktigt att underhålla exempelvis stadens maskiner och lokaler så att de värdesäkras och håller god kvalitet.

Giftflödena in i Göteborg kommer huvudsakligen från konsumtion. Gifterna hamnar i avloppet, i soporna och lagras i våra kroppar. Giftmängderna måste begränsas så nära källan som möjligt så det näringsrika avloppsslammet från reningsverken kan accepteras av berörda intressenter för återföring till jordbruksmark.

Mer matavfall ska samlas in genom att öka motivationen hos fler grupper. Samtidig ska matsvinnet minska. Ny teknik ska användas för att bättre återanvända organiskt material. Stadens råvatten i Göta Älv ska skyddas och vatten som inte behöver renas ska avledas så det inte belastar vårt reningsverk i onödan. Slöseriet med vatten ska minska.

God stadsmiljö och trafik för tillgänglighet

Stadens konkurrenskraft stärks genom att det blir enklare att resa till, från och i staden. Syftet med

trafiksystemet är att skapa tillgänglighet och förutsättningar för alla människor att få ihop sin vardag och fritid. Samtidigt måste buller, trängsel, klimat- och miljöpåverkan från trafiken minska.

Gång- och cykelmöjligheter ska prioriteras och kollektivtrafiken förbättras så att luftkvaliteten höjs och ljudnivån sänks. En högre andel resor till fots, cykel och med kollektivtrafik frigör också utrymme och förbättrar folkhälsan. En fotgängarvänlig stad ger bättre tillgänglighet för människor som saknar bil, fler spontana möten och ökat socialt kapital. Västsvenska paketet är en förutsättning för detta och är även avgörande för Göteborgs utveckling av ett modernt trafiksystem. Framkomligheten för kollektivtrafiken behöver förbättras så att miljö kvalitetsnormerna för god stadsmiljö klaras med god marginal. Västlänken är en viktig förutsättning för detta liksom mer spårväg och elbussar, främst på Hisingen.

Prioriterat mål

- Trafiksystemets negativa påverkan på miljön, klimatet och hälsan ska minska.

Inriktningar

Biltrafiken ska minska till förmån för kollektivtrafik, cykel och gående. För att göteborgarna ska välja kollektivtrafiken före bilen, så måste kollektivtrafiken vara attraktiv. Den måste bli snabbare, gå oftare, hålla tidtabellerna och ha konkurrenskraftiga/fördelaktiga priser. Ett större kollektivtrafiknät krävs också för att alla ska kunna resa miljövänligt och enkelt. Utredningarna av spårväg till Backa och Norra Älvstranden ska prioriteras. När de är klara ska fördjupade utredningar för spårtrafik längs Dag Hammarskjöldsleden och till södra Göteborg startas. Staden ska verka för att investeringar i strömmatningen till spårvagnarna genomförs så snart som möjligt.

Göteborg ska planera för framtidens kollektivtrafik och initiera en uppdatering av K2020.

Under de kommande åren ska staden undersöka om fler grupper kan erbjudas fria resor, till exempel att möjliggöra fler fritidsresor i färdtjänsten.

För att nå ett effektivare nyttjande av bilen behöver vi underlätta för bilpooler och möjligheten att använda flera trafikslag under en och samma resa. Teknikutveckling av fossilbränslefria fordon ska uppmuntras. Göteborgs stad ska medverka till utbyggnad av infrastruktur för elfordon.

Trafikplaneringen ska utformas på ett sätt som ger fotgängare och barn rörelsefrihet och en vistelsemiljö som blir ännu säkrare. Särskilt innerstaden ska planeras för att vara en attraktiv miljö för fotgängare.

Bilresorna ska minska så att bullersituationen och luftkvaliteten i staden förbättras samtidigt som stora ytor frigörs för viktigare ändamål. Fokus i transportarbetet ska ligga på att få ner utsläppen av växthusgaser, kväveföreningar och kolväten samt att minska partikelhalten i luften.

För minskad miljöpåverkan, ökad säkerhet och framkomlighet ska hastigheten för biltrafiken sänkas.

Göteborg ska utvecklas till en cykelstad genom att bygga sammanhållna och gena, separata och tydligt markerade cykelstråk med fasta förbindelser över älven med tydlig vägvisning och trafikinformation. Säkerheten för cyklister måste prioriteras mer. Cykelgarage och goda parkeringsmöjligheter för cyklar krävs för att Göteborg ska bli en attraktiv cykelstad. Göteborgarna ska ges förutsättningar att cykla

året runt. Arbetet med cykelfrämjande åtgärder ska fortsätta.

Möjligheten att gå till fots mellan olika platser ska prioriteras högt. Trottoarer och gångbanor ska skiljas från cykelbanor och gångstråken ska vara gena och tydligt markerade.

Bättre anpassade fordon och hållplatser där personer med funktionsnedsättning ska kunna åka med tidtabellstyrd kollektivtrafik behövs. Det ska vara möjligt att komplettera med anropsstyrd trafik. Framtidens färdtjänst bör utvecklas så att dess passagerare får samma nytta med kollektivtrafiken som övriga resenärer.

Stadsplaneringen ska utformas för att utjämna skillnaderna i kvinnors och mäns olika resemonster som ett led i att förverkliga jämställdheten.

Uppdrag

- Biltrafiken i Göteborg ska minska.

Bevara den biologiska mångfalden

När en art försvinner så är det för alltid. Utdöendet av arter på vår planet har förmodligen aldrig varit snabbare än idag. Bortsett från att förlusten av en art i sig är en tragedi så innebär det även att ekosystemet störs. I värsta fall försvinner ytterligare arter. Naturens väv är så komplex att konsekvenserna av en arts försvinnande är omöjliga att förutse. Konsekvenserna kan bli att ekosystemtjänster som naturen ger i form av exempelvis mat, material, pollinering, medicin, reaktion och naturlig vattenrening skadas. Den biologiska mångfalden ska bevaras och främjas dels för att alla arter har en rätt till existens och dels för att det ligger i mänsklighetens intresse.

Prioriterat mål

- Den biologiska mångfalden ska främjas.

Inriktningar

Alla levande varelser behöver utrymme för sin existens. Staden ska planeras i samverkan med Göteborgsregionen så att en varierad och rik natur kan förenas med en stor stad. För att veta om mångfalden ökar eller inte är det viktigt att inventeringar sker regelbundet för att stärka artdataarkivet och att hotade arter får sina biotoper skyddade. Skötseln av våra mark- och vattenområden ska ske så att livet kan bli rikt även i områden som inte är skyddade. De gröna stråken som binder samman olika grönområden ska förstärkas. Ekologiska gränzoner är viktiga att skydda liksom gamla träd, ädellövskogar och grunda havsvikar. Stora äldre träd i den centrala staden ska hanteras varsamt.

Natur som är skadad av gifter, skräp, gödningsämnen ska åtgärdas. Särskilt viktigt är detta i de grunda vikar som är havets barnkammare.

För att åtgärda giftpöslöden i Göteborg behöver vi upphandla större andel miljömärkta produkter och främja ekologisk odling på stadens mark. För att skapa ett kretsloppssamhälle där slam och rötresten når de kvalitetsnivåer som är accepterade av berörda intressenter måste åtgärderna för att få bort ovälkomna ämnen förstärkas. Staden måste fortsatt arbeta med att oskadliggöra läkemedelsrester och multiresistenta organismer.

Miljökrav på fordon, bränslen och separat rening av vägdragvatten är väsentliga områden för minskad

miljöbelastning i vattendragen. Göteborgs Stad ska även ta ansvar som konsument och endast upphandla ekologiskt kött och inte köpa hotade arter så som djuphavsdjur. Miljömåltiderna ska bli fler för att bland annat minska giftspridningen via mat. Staden äger god jordbruksmark och den ska bättre tas tillvara för att möjliggöra mer stadsnära odling och ekologisk matproduktion i kommunen. Vi ska säkra kökspersonalens kompetens och bevara de mindre tillagningsköken där det är möjligt.

Strandskyddet är ett viktigt verktyg både för att bevara biologisk mångfald och att ge alla människor tillgång till attraktiva strandmiljöer. Dispenser ska undvikas.

Samtidigt ska de mänskliga störningarna i naturen minska. Buller och nedskräpning måste minska och dessutom behöver det vilda livet platser där det får vara ifred. Därför ska områdena Rya skog, Osbäcken, Kvillebäckens dalgång, Delsjöområdet, Billdals södra skärgård och Arendalsberget skyddas. Lärjeåns dalgång och Amundön ska skyddas som naturreservat.

Uppdrag

- Andelen ekologisk mat ska vara 40 procent innan mandatperiodens slut.
- Samtal ska påbörjas med Mölndals kommun och Trafikverket om att bygga en ekodukt över Söderleden.

Arbete och näringsliv

Göteborg är en attraktiv, grön stad som förknippas med ett näringsliv i förnyelse, välkomnande göteborgare, evenemang och läget vid västkusten. Många unga söker sig också till Göteborg för att utbilda sig eller arbeta.

Genom att vara en hållbar stad med öppenhet mot världen kommer Göteborg att befästa sin position som framtidsstad där människor vill leva och nya idéer och innovationer växer.

Göteborgs näringsliv har en internationell prägel med tydliga inslag av innovationsförmåga och entreprenörskap. Företagande inom kulturella och kreativa områden ska öka. Det stärker stadens attraktivitet och näringslivet.

Staden ska uppmuntra framväxten av en ekonomi som bygger på cirkulära principer, delande, samutnyttjande, kretsloppstänkande, förtroende och tillit.

Näringsliv och turism

Göteborgs Stad ska ha ett differentierat och hållbart näringsliv som ger ökad sysselsättning. Satsningar på broar, tunnlar och kommunikationer med målet att knyta ihop arbetsmarknadsregionen är nödvändiga för att främja utveckling och säkra god framkomlighet och transporter av både människor och gods. Västsvenska paketet är helt nödvändigt för att uppnå detta.

Genom att verka för snabbare förbindelser för personer och gods till regionerna kring Oslo och Öresund arbetar Göteborg för att i framtiden ingå i en skandinaviskt sammanhållen arbetsmarknadsregion som omfattar åtta miljoner människor.

Storstaden Göteborg ska generera och locka olika kompetenser. En god utveckling av staden och

välfrämssektorerna hör intimt ihop med näringslivets utveckling. Göteborgs Stad ska genom en aktiv och öppen dialog med företag och företagare vara delaktig i omvandlingen och utvecklingen av näringslivet i Göteborg. Genom samverkan med näringslivet och akademien blir staden en innovationsarena.

Kulturen har ett värde i sig. Med kultur och evenemang som berikar varandra får evenemangsstaden en allt större betydelse för det lokala näringslivet. Göteborg ska vara en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar kultur- och evenemangsstad. Upplevelseindustrin i Göteborg har också stor potential att utvecklas. Göteborg och regionen har med sin närhet till vattnet, skärgården och omgivande natur, goda förutsättningar för grön stadsturism och cykelturism. Kultur och turism har också stor betydelse för den lokala arbetsmarknaden och är ofta inkörsport till arbetslivet för unga människor. Fler gratisarrangemang ger staden liv och öppnar för fler besökare.

Kultursektorn är en växande näring som berikar hela staden. Fler kulturstråk i Göteborg bör därför konkretiseras samtidigt som småskaliga lösningar och kulturinslag är viktiga för att förnya och bredda utbudet.

I nordöstra Göteborg finns många människor med kunskap och erfarenheter av gröna näringar. Här finns också stora naturresurser som ägs av staden, samtidigt som efterfrågan på närproducerade, ekologiska livsmedel ökar kraftigt. Staden ska därför utveckla användningen av markresursen, tillsammans med entreprenörer, företag, föreningsliv och utbildningsinstitutioner för att nå ökad social och ekonomisk hållbarhet.

Göteborg har under lång tid prioriterat internationella samarbeten och värdesätter intryck och initiativ från omvärlden. Hållbara samarbeten skapar mervärde för göteborgarna, näringslivet och regionen.

Prioriterat mål

- Göteborgs företagsklimat ska förbättras och ett hållbart näringsliv ska främjas.

Inriktningar

En hållbar näringslivsutveckling förutsätter att de hållbara transporterna ökar och att stadens attraktivitet stärks.

Göteborgs Stad ska öka engagemanget för näringslivet i Göteborgsregionen. Staden ska behandla frågor och förslag som kommer från näringslivet på ett öppet och effektivt sätt och se till att företagsetableringar sker i samklang med stadens hållbarhetsmål. Företagen ska ges möjlighet till en kontinuerlig kontakt med kommunens olika verksamheter. Göteborg ska vara en attraktiv stad driva företag i. Därför ska arbetet med att förbättra företagsklimatet fortsätta och den handlingsplan som tagits fram för att förbättra stadens service och bemötande av företag ska genomföras.

För att få fram de bästa idéerna ska vi samverka mer med representanter från politik, näringsliv och forskning i syfte att göra Göteborg världsledande inom miljöteknik och hållbart företagande.

Entreprenörskap ska stimuleras och uppmuntras, särskilt bland unga. Små, lokala företag är en viktig del för en levande stad. Staden ska också bidra till att fler sociala företag växer fram. Den sociala ekonomin ska stimuleras. En viktig del i samverkan är idéburna offentliga partnerskap.

För att tidigt stimulera sociala entreprenörer ska Göteborgs Stad aktivt stödja entreprenörskapsprojekt

och praktik inom gymnasieskolan och som en inriktning under sommarjobbsatsningen.

I samverkan med Västra Götalandsregionen, kommunalförbunden i Västsverige och arbetsmarknadens parter ska Göteborg delta i etableringen av en regional kompetensplattform för att stödja lärandeprocesser i arbetslivet och säkra näringslivets kompetensförsörjning.

Vi är en stad och del av en region, som med konkurrenskraft ska arbeta för visionen om en långsiktigt hållbar stad, ett internationellt näringsliv och en attraktiv destination. Det förutsätter att stadens nämnder och bolagsstyrelser arbetar strategiskt och med ett hela-staden-perspektiv. För att kunna vara en trovärdig och stark part i de frågor som berör Västsverige på EU-nivå och i andra relevanta internationella sammanhang måste samverkan med Västra Götalandsregionen utvecklas vidare. Göteborg ska aktivt profileras i utvalda internationella sammanhang utifrån hållbarhet och respekt för mänskliga rättigheter.

Staden ska ge mer plats för de kreativa näringarna. De kommer att vara en viktig del i den framtida arbetsmarknaden och stadens framtida profil.

Teknikutveckling ger nya möjligheter till delaktighet i samhälle, näringsliv och arbetsliv. Staden kan, som ett led i tillgänglighetsarbetet, utveckla samarbeten kring universell design. Det kan handla om att utforma miljöer, produkter och teknik så att de blir användbara för fler.

Staden har tillsammans med Chalmers, Göteborgs universitet, Västra Götalandsregionen och Västsvenska Handelskammaren identifierat fem styrkeområden för Västsverige: hållbar stadsplanering, hållbara transportlösningar, grön kemi och biobaserade produkter, Life Science samt marin miljö och marin sektor. Samverkan inom dessa styrkeområden ska intensifieras.

Förvaltningar och bolag ska beakta möjligheten att placera verksamhetslokaler i andra stadsdelar än de mest centrala. Det gör inte bara stadens verksamheter mer närvarande i stadsdelarna utan stärker också möjligheterna till lokal näringsverksamhet. Näringslivsutveckling ska vara en del av stadsplaneringen.

Tillgång till billiga lokaler har stor betydelse för nystartade verksamheter, små lokala företag och mer ideellt drivna verksamheter. Det är ytterst viktigt för den sociala hållbarheten att fler typer av verksamheter kan fortleva. När platser i staden förnyas är det därför viktigt att låta en del äldre bebyggelse vara kvar orörd. Det ger förutsättningar för ömsesidigt berikande kontakter mellan resurssvaga verksamheter med stor kreativ potential och etablerade aktörer från näringslivet.

Stadens stöd till småföretagen ska öka och även ges på fler språk än svenska. En förutsättning för små lokala företag att etablera sig är tillgången till verksamhetslokaler.

Göteborgs Stad ska fortsatt utveckla Göteborg som turiststad och destination. Bland annat behövs bättre samverkan mellan kommun, region och kommunalförbund. Genom en ökad samordning av segmenten turism, möten och evenemang kan destinationens attraktionskraft stärkas.

Stadens 400-årsjubileum närmar sig och jubileumsplanerna fortskrider. Under 2015 är barn och ungdomar i fokus. Tillsammans med göteborgarna blir 2021 mer än ett jubileum: ett sätt att i dialog utveckla Göteborg till en ännu bättre stad att leva, bo i och besöka.

Uppdrag

- Handlingsplanen för att det ska vara enkelt att driva företag i Göteborg ska implementeras i staden.
- En handlingsplan för att stimulera hållbara innovationer och kreativt entreprenörskap ska tas fram.

Arbetsmarknad

Det finns flera identifierade bristyrken samtidigt som vissa människor har extra svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Staden ska tillsammans med arbetsmarknadens parter och näringslivet utbilda och vägleda personer mot bristyrken. Staden behöver attrahera och stärka kompetenser och ge stöd till de personer som har svårt att få jobb. Arbetslösheten är stor i vissa grupper. Göteborg ska aktivt arbeta för att varje människas potential tillvaratas i arbetslivet. Människor ska ha rätt att försörja sig själva. Staden som arbetsgivare ska bidra till att förändra den etniskt och könssegregerade arbetsmarknaden.

Prioriterat mål

- Sysselsättningen för grupper långt ifrån arbetsmarknaden ska öka.

Inriktningar

Stadens riktade arbetsmarknadsinsatser ska fokusera främst på åtgärder till ungdomar, unga vuxna, utrikesfödda och människor med funktionsnedsättning. Staden ska ha en attraktiv arbetsmarknad där göteborgare med utländsk bakgrund och arbetskraftsinvandrare och arbetssökande EU-medborgare inkluderas. Diskriminerande strukturer ska brytas. Stadens insatser för människor med funktionsnedsättning behöver särskilt intensifieras. De riktade arbetsmarknadsinsatserna ska fördelas efter behov och på jämställda villkor för kvinnor och män. Vid fördelning av praktikplatser och sommarjobb ska staden verka för att män får platser inom kvinnodominerade yrkesområden och kvinnor inom mansdominerade yrkesområden.

Ungdomar som gått direkt från skolan till arbetslöshet måste uppmärksammas. Särskilda insatser ska göras för dem som inte har arbete eller utbildningsplats och som saknar kontakt med Arbetsförmedlingen. Detta gäller också unga arbetslösa som saknar fullständiga betyg från gymnasieskolan och de cirka tusen unga göteborgare som idag är i långvarigt behov av försörjningsstöd. Staden ska aktivt erbjuda målgruppen vägar till fullständigt gymnasiebetyg, praktik eller jobb.

Staden behöver utveckla välfärden genom en ökad samverkan mellan myndigheter. Dagens organisation av våra gemensamma välfärdsmyndigheter medför att alltför många inte nås av insatser de har behov av och rätt till. Samverkan med samordningsförbunden ska stärkas med syftet att fler invånare kommer i arbete eller studier.

Praktikanterna inom staden tas omhand på ett bra sätt. Arbetsmarknadskontoret ska därför erbjuda handledarstöd till de förvaltningar och bolag som tar emot praktikanter. Stadens arbete med arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågor ska samordnas och utvecklas. Här spelar sociala ekonomins aktörer en viktig roll som samarbetspartner.

Ett nära och gott samarbete med universitet och högskolor är viktigt, också med tanke på stadens framtida rekryteringsbehov. Ett sätt kan vara att knyta studenter till uppdrag och kortare anställningar. Samordningen av arbetsmarknads- och vuxenutbildningsfrågor ska fortsatt utvecklas för att personer snabbare ska komma i arbete eller påbörja studier. Stadens modell för social hänsyn i offentlig

upphandling ska utvecklas och användas i ökad omfattning för att skapa sysselsättning för personer långt ifrån arbetsmarknaden.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildning är en strategiskt viktig del för invånarnas personliga utveckling och för samhällsutvecklingen. Den ska stödja det livslånga lärandet och möjligheten till omställning även senare i livet. Vuxenutbildningens fokus ska vara att utjämna livschanser, ge människor en andra chans i livet och möta omställning på arbetsmarknaden genom att anpassa sina former till individens behov och begränsningar. Verksamheten ska arbeta med validering och utveckla metoder för lärande för de med mindre studievana. Satsningen på yrkesgymnasiala utbildningar ska fortsätta samtidigt som vuxen- utbildningen ska erbjuda möjlighet till studier för behörighet till högskola och grundläggande vuxenutbildning. Göteborgs Stads stora generationsväxlingar och kompetensförsörjning ska särskilt uppmärksammas.

Inriktningar

Kombinationen av Svenska för invandrare (SFI) och arbetspraktik/yrkesutbildning ska vidareutvecklas för att förstärka nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Utbildningskedjan – vilken innefattar SFI, grundskole- och gymnasiekompetens måste därför hållas ihop och förkortas för att personer snabbare ska komma ut i arbetslivet. De som läser SFI kombinerat med kärnämnen ska kunna erbjudas undervisning på sitt modersmål. Det ska vara möjligt att kombinera olika skolformer och kombinera studier med förvärvsarbete.

Vid upphandling av vuxenutbildning ska vi alltid överväga om staden kan driva verksamheten i egen regi.

Verksamhetsförlagd SFI för nyanlända ska erbjudas. Folkbildningen och dess organisationer är viktiga i sin fria roll och även som samarbetspartner.

Kultur

Stadens kultursatsningar ska lyfta Göteborgs mångfald och bidra till möten och ökad förståelse för varandra. Internationalisering av konst- och kulturlivet bidrar till ökat kulturutbyte och att fler målgrupper nås. Det är viktigt att ta tillvara nya kulturella strömningar och synliggöra de som ännu inte kommit till officiellt uttryck. Kreativiteten som växer i den självorganiserande och spontana kulturverksamheten ska stimuleras och nyskapande gynnas. Kulturformer som utmanar dagens samhälle och fria kreativa uttrycksformer ska ges plats i stadsrummet. Samtidigt ska staden värna, tillgängliggöra och utveckla kulturarv. Kulturinstitutionerna är en viktig grund för stadens kultur och utgör angelägna offentliga rum.

Kulturen ska vara en naturlig och integrerad del av stadsutvecklingen för att bidra till en lockande och spännande stadsmiljö. Stadsrummet ska stimulera till spontana kulturyttringar och ge utrymme för kreativitet. Göteborgs Stads kultursatsningar ska värna det fria kulturlivet och den fria scenkonsten samt fokusera på icke-kommersiella verksamheter. Göteborg ska stödja konstens egenvärde och främja konstnärers fria ställning. Kultur bör ses som en investering. Rätten för invånarna att utöva och möta kultur i sin närmiljö är viktig och kulturhusen är viktiga nav för att sprida kulturaktiviteterna i staden. Kulturen är viktig för stadens attraktionskraft, även som besöks- och turistmål.

Tillgängligheten till kulturen ska öka och vara öppen för fler målgrupper. Ur kultur föds nya kreativa miljöer som öppnar för fortsatta innovationer i staden. Arenor och mötesplatser som tillvaratar utvecklingskraften i kulturella och kreativa näringar ska utvecklas.

Göteborg ska förverkliga den mänskliga rättigheten ”för var och en rätt att fritt delta i samhällets kulturella liv”. Det handlar om att öka tillgängligheten till kulturen samt att öka antalet kulturbrukare och kulturutövare. Ur kultur föds nya kreativa miljöer och innovationer i staden.

Prioriterat mål

- Tillgängligheten till kultur ska öka.

Inriktningar

Målet ska främja delaktighet och ge fler kulturutövare. Det ska också skapa goda villkor för konsten och konstnärerna samt främja deras fria och oberoende ställning. Ett smalt utbud ska kunna möta en bredare publik. Möjligheten att utöva och uppleva kulturaktiviteter ska öka, liksom stödet till fri konst och kultur. Kulturen ska också vara öppen för fler målgrupper i staden.

Folkbildning är viktig i sin fria roll och folkbildningsaktörerna är viktiga som samarbetspartners, därför ska folkbildning uppmuntras.

Tillgänglighet till kultur avser också en attraktiv livsmiljö i staden med fler spontana mötesplatser och ett tillgängligt stadsrum. Genom konsten ska en invånardialog om utformningen av stadsrummet främjas. UNESCO:s konvention om kulturell mångfald ska vara vägledande, och innebörden av den ska tydliggöras och anpassas till den lokala nivån.

Kulturinstitutionerna ska utvecklas så att de fortsätter vara relevanta, utmanande och intressanta. Göteborgarnas magasinerade samlingar kan vårdas och visas på ett mer åtkomligt sätt än idag. Det finns behov av modernisering, fysisk upprustning och lokalanpassningar av kulturinstitutionerna.

Stadsdelsbiblioteken är viktiga lokala mötesplatser liksom kulturhusen. En god lokal infrastruktur och en aktivt uppsökande verksamhet från kulturinstitutioner och det fria kulturlivet krävs för att invånarna ska kunna möta och utöva kultur i sin närmiljö. Samverkan mellan kultursektorn, kulturverksamheter, föreningar och enskilda ska utvecklas för ökad delaktighet och staden ska i större utsträckning upplåta lokaler åt det fria kulturlivet. Förutsättningarna för filmskapande ska stärkas och samverkan mellan förvaltningar och bolag för att underlätta filmproduktion ska öka.

Kulturskolan ska förstärkas och tillgängligheten öka så att fler verksamheter och aktörer kan inrymmas. Kulturskolans behov av tillgängliga och verksamhetsanpassade lokaler ska mötas. Kultursamordnare och lokala kulturombud är viktiga för en god förmedling av kultur, exempelvis för att skolornas kulturengagemang ska växa. Barn och ungdomar har rätt till eget skapande och kulturutövning, oavsett uttrycksform. Därför ska kultur- och musikskolan fortsätta utvecklas och, utöver ordinarie undervisning, vara tillgänglig för alla unga mellan 6 och 19 år. El Sistema ska utvecklas vidare eftersom musikundervisningen både skapar kreativa möten och stimulerar ungas inlärningsförmåga. Ungt skapande ska ges ökat stöd.

Göteborgs Stad ska verka för att personer med funktionsnedsättning kan delta i stadens kulturutbud. Kulturpolitiken ska ha ett mer holistiskt perspektiv och samverka mer med andra politikområden.

Uppdrag

- Alla elever i grundskolan ska erbjudas minst ett scenkonstbesök per år.
- Kulturskolan ska byggas ut under två år så att kön försvinner.

Personal

Invånare och anställda ska uppfatta staden som en attraktiv arbetsplats med rättvisa och trygga villkor. Personalen ska vara delaktig och ha inflytande över sin egen arbetssituation och öppenhet ska råda. Stadens anställda ska kunna ha en hälsosam balans mellan arbete och fritid. En viktig reform är att sänka arbetstiden och finna olika arbetstidsinnovationer. I all verksamhet ska personalen ha förutsättningar att utföra sina uppgifter med professionalism och kunna utvecklas i sitt arbete. Chefer ska sträva efter en förtroendefull samverkan med de anställda och deras fackliga organisationer. Staden ska vara ett föredöme när det gäller att motverka alla former av diskriminering.

Stadens värdegrund samt ett etiskt agerande är utgångspunkten i stadens verksamheter.

Att utveckla ledarskapet är en strategisk fråga. Att stadens chefer är goda ledare med hög kommunikativ förmåga är avgörande för kvaliteten och effektiviteten i verksamheterna liksom för arbetsmiljön.

Personalsammansättningen på alla nivåer ska spegla befolkningsstrukturen i Göteborg. Den strukturella diskrimineringen i samhället av kvinnor och personer med invandrarbakgrund innebär att de haft svårare att nå högre befattningar i staden. Andelen födda utanför Norden är lägre på chefsnivå än på medarbetarnivå, samma gäller för kvinnor. Staden måste bli bättre på att rekrytera fler ledare och chefer med flerkulturell kompetens samt öka insatserna mot diskriminering vid anställningar. Göteborgs Stad ska i sitt arbete med jämställda löner ha höga ambitioner som en jämställd arbetsgivare.

Göteborgs Stad ska ha en väl fungerande intern arbetsmarknad. Staden ska ha trygga anställningsvillkor samt jämställda och konkurrenskraftiga löner. Verksamheterna ska ha ett integrerat jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.

Arbetsmiljöarbetet ska inriktas på att främja hälsa och förebygga ohälsa, även psykosocial ohälsa. När någon ändå drabbas av sjukdom eller skada med längre eller återkommande sjukskrivning har chefen ansvar för en aktiv dialog om lämpliga rehabiliteringsinsatser. I samband med rehabilitering kan byte av arbetsuppgifter bli aktuellt. Det är särskilt viktigt att aktivt arbeta mot kränkande behandling och trakasserier. I en god personalpolitik ingår också att ge information om stöd för anställda som utsätts för våld i nära relationer.

Prioriterat mål

- Osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor ska upphöra.

Inriktningar

Det är viktigt att ta tillvara all den kompetens som finns bland personer med utländsk bakgrund. För att verksamheterna ska kunna rekrytera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare krävs möjlighet till kompetensutveckling, tydlighet i organisationen och delegering av ansvar. För att möta kommande pensionsavgångar och ökad konkurrens på arbetsmarknaden behöver staden ha en strategisk och inkluderande framförhållning. Validering av reella kompetenser hos de anställda samt kompletterande fortbildnings- och utvecklingsinsatser ska vara integrerade delar i verksamheten. Regelbundna individuella utvecklingssamtal och arbetsplatsträffar är viktiga redskap för att stimulera detta. Intern

rörlighet ska stimuleras för att ge medarbetare tillfälle till utveckling. Framtida ledare inom den egna organisationen ska identifieras och ges förutsättningar att växa med arbetsuppgifterna.

Chefer ska ha goda kunskaper om stadens värdegrund och förmedla denna i ord och handling till sina medarbetare. I yrkesutövningen ska stadens anställda alltid arbeta efter den värdegrund och de policydokument som kommunfullmäktiges budget och andra fastlagda inriktningsdokument anger.

Alla anställda ska ha kunskap om stadens värdegrund som vilar på de mänskliga rättigheterna. Vid rekrytering ska särskild uppmärksamhet fästas vid stadens värdegrund samt frågor som rör etik och moral.

Tillsvidareanställda inom avtalsområden där det finns samverkansavtal med de anställdas organisationer ska inte sägas upp på grund av arbetsbrist, utan vid behov erbjudas annan placering med bibehållna löneförmåner. Intern rörlighet ska stimuleras för att ge medarbetare tillfälle till utveckling. Vid rekrytering ska möjligheten att lösa denna internt prövas. Framtida ledare inom den egna organisationen ska identifieras och ges förutsättningar att växa med arbetsuppgifterna.

Personalpolitiken i Göteborgs Stad ska stödja ett integrerat jämställdhets- och mångfaldsperspektiv i verksamheterna. Genom könsuppdelad statistik ska fördelningen av resurser analyseras. Det ska finnas ett rättvist, tydligt och öppet system för befordran och karriärutveckling. Flerspråkighet ska betraktas som meriterande. Åtgärder ska vidtas för att komma till rätta med den könsbaserade arbetssegregeringen. Stadens anställda ska uppmuntras till att ta ut föräldraledighet med en jämställd fördelning.

Arbetsmiljöarbetet ska inriktas på att främja hälsa och förebygga ohälsa, även psykosocial. Förtroende och tillit är viktiga faktorer för att skapa god psykosocial arbetsmiljö.

Strategier ska tas fram för att på chefsnivå öka andelen anställda som är födda utanför Norden samt öka andelen kvinnor. Fokus ska ligga på värdering av den sammantagna reella kompetensen i form av utbildning, arbetslivserfarenhet, flerspråkighet med mera.

Stadens norm ska vara att erbjuda alla tillsvidareanställning och heltid. Samtidigt ska alla anställda i staden ha rätt till en annan tjänstgöringsgrad än heltid, om de uttryckligen har detta önskemål.. Andelen arbetad tid som utförs av timavlönade ska därmed minska, medan andelen som ska ges möjlighet till tillsvidareanställning ska öka. Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad som helhet ska max fem procent utföras av timavlönad personal. För att förbättra arbetsförhållandena för de som fortfarande är timavlönade, ska staden upphöra att systematiskt använda tidsbegränsade anställningar fram till den maximala LAS-gränsen på 720 arbetspass. I stället ska regelbundna uppföljningssamtal föras och personer som önskar och är lämpliga ska lotsas till utbildning och tillsvidareanställning. För personer som saknar relevant utbildning och inte har för avsikt att börja studera ska anställningarna upphöra efter 270 anställningsdagar.

Ett högre löneindex ska utgå till icke mansdominerade verksamheter. En handlingsplan ska utgöra grund för hur löneökningar prioriteras i syfte att osakliga löneskillnader ska upphöra samt för att trygga kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. Arbetet för jämställda löner måste också kompletteras med ett strategiskt rekryterings- och kompetensförsörjningsarbete. Staden ska också minska löneskillnaderna inom sin egen organisation. Idag är skillnaden mellan högsta och lägsta lön i kommunen för stor. För tryggad kompetensförsörjning behövs relativt sett högre löner för grupper

inom vård, omsorg och undervisning. En satsning ska också göras på de anställda som har lägst löner. En plan för kompetensförsörjning behöver tas fram. Planen ska ta hänsyn till regionens nationella uppdrag för en regional kompetensplattform.

Innan externa konsulter anlitas av förvaltningar och bolag ska det först prövas om inte behovet kan mötas av egen regi inom staden.

Uppdrag

- Av den arbetade tiden i Göteborgs Stad ska max fem procent utföras av timavlönad personal.
- Andelen födda utanför Norden samt andelen kvinnor ska öka på chefsnivå. En handlingsplan för detta ska tas fram.
- Lönenivåerna för de högsta cheferna ska hållas tillbaka och skillnaderna mellan högsta och lägsta lön ska minska.
- Staden ska arbeta vidare med projektet för arbetstidsförkortning under 2015-2016.
- Förvaltningar och bolag ska erbjuda alla tillsvidareanställda heltidstjänster liksom möjligheten till deltid.

Ekonomi

Den trend av osäkerhet och svag konjunktur som vi har sett de senaste åren kvarstår. En något högre tillväxt i omvärlden drar dock upp exporten, vilket är särskilt viktigt i Göteborgsregionen där näringslivet är starkt exportberoende. Tyvärr ser vi fortfarande att arbetslösheten är den största i modern tid och ungdomsarbetslösheten är större i Sverige än i många andra europeiska länder.

Göteborg växer, vilket innebär stora möjligheter. Samtidigt medför en växande stad också betydande ekonomiska utmaningar. Befolkningen ökar kraftigt och behoven inom verksamheterna växer. Stadsutveckling och infrastrukturutveckling medför stora investeringsbehov framöver. Stadens möjligheter att hantera de ekonomiska utmaningarna påverkas av den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld och där är stadens huvudsakliga finansieringskälla i form av skatteintäkter känslig för svängningar i konjunkturen och andra förändringar i omvärlden. Staden behöver vidareutveckla och anpassa sin ekonomiska styrning till de stora förändringar som ligger framför oss så att vi kan säkerställa stadens långsiktiga utveckling.

Ländernas oförmåga att hantera klimat- och jämställdhetsarbetet innebär ett ökat ansvar för städerna att gå före, vilket Göteborg har gjort. Exempelvis genom gröna energiinvesteringar och lönesatsningar på kvinnodominerade yrken.

Under mandatperioden har en rad viktiga beslut fattats för att skapa förutsättningar för en mer långsiktig ekonomisk styrning. Syftet har varit att säkerställa en helhetssyn på stadens utveckling och styrningen av stadens nämnder och bolag. Ett sådant grundläggande beslut var fastställandet av sex inriktningar för att säkerställa god ekonomisk hushållning samt en hanteringsordning för att med hjälp av resultatutjämningsreserv (RUR) kunna hantera och dämpa en del effekter av konjunktursvängningar.

Inriktningarna för god ekonomisk hushållning berör de aspekter på stadens ekonomiska utveckling

som är viktiga för att ha en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Inriktningarna ligger som en grund för vår ekonomiska strategi.

Målet är en resultatnivå som är långsiktigt hållbar i förhållande till de stora utmaningar som staden står inför. Därför finns ett budgetöverskott 2015 som kan bidra till finansiering av de omfattande investeringarna.

Långsiktigheten i investeringsplaneringen har visat hur omfattande behoven är under lång tid framöver. Det behövs än mer genomarbetat planerings- och prioriteringsunderlag för att i samband med nästa budget kunna ta ställning till en mer långsiktig investeringsplan och finansieringsstrategi. Det gäller också bolagens långsiktiga investeringsbehov.

Stadens samlade hantering av anläggningar och lokaler behöver utvecklas och stärkas ytterligare. En ökad helhetssyn behövs i planerandet och genomförandet.

I inriktningarna för god ekonomisk hushållning anges att staden ska bedriva stadsutveckling och exploatering på ett långsiktigt hållbart sätt. Den omfattande exploatering som staden står inför ska genomföras så att den inte skapar en finansieringsproblematik.

För att kunna planera och prioritera framöver behöver planerings- och beslutsunderlag utvecklas så att de ekonomiska konsekvenserna för staden kan hanteras i god tid och ur ett hela-staden-perspektiv. Underlagen bör också utvecklas så att alternativa finansieringslösningar och möjligheter till omprioriteringar framgår. Vid stora betydande beslut bör alltid en second opinion inhämtas. Stadens nämnder och bolag bör också mer aktivt arbeta med att ta fram möjligheter till effektiviseringar, nya finansieringslösningar och att frigöra resurser.

Staden har genom översynen av samtliga bolag skapat möjligheter till en mer aktiv ägarstyrning. Beslutet om central samordning av den finansiella hanteringen har ökat möjligheterna att hantera bolagens finansiella åtaganden.

Investeringar

Investeringsvolymerna under 2013 blev lägre än förväntat vilket innebar att lånebelastningen inte ökade. 2007-2010 var investeringarna cirka 1,5 miljarder kronor per år. 2011-2014 motsvarade investeringarna cirka 2,4 miljarder kronor per år. Volymen behöver nu ökas ytterligare och investeringarna under 2015 uppgår till 3,6 miljarder kr.

Göteborgs Stads investeringar bygger på en analys av omvärldsfaktorer och verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser. Staden har, liksom många andra växande regioner, stora utmaningar framför sig för att klara av att både finansiera och genomföra de investeringar som krävs för att möta de ökande behoven.

De stora barnkullarna i förskolan börjar nu successivt skolan och stadens behov av nya skollokaler ökar därför i mycket stor omfattning. Det handlar också om att ta hand om befintliga lokaler och anläggningar liksom att tillgodose behovet av expansion och nyinvesteringar.

Lika viktigt som det är att planera framåt är det att följa upp och aktivt utvärdera genomförda investeringsprojekt för att säkerställa effektivitet i genomförandet. Investeringsuppföljningen måste därför fortsätta utvecklas. Detta gäller även exploateringsinvesteringarna.

Med en investeringsvolym på 9,6 miljarder kronor under 2010-2014 har staden lagt cirka 4 miljarder på investeringar i lokaler för verksamheterna inom förskola, grundskola, gymnasieskola, äldreboende och bostäder med särskild service, med störst fokus på förskola och grundskola. Expansionen innefattar också idrottsanläggningar, kulturhus, kulturinstitutioner och offentliga toaletter samt satsningar på lekplatser, badplatser, jordbruksmark och ett ambitiöst trädplanteringsprogram m.m. Investeringarna i infrastruktur, framkomlighet och förutsättningar för kollektivtrafik fortsätter. Investeringar i gång- och cykeltrafik ökar.

Verksamheterna ska samverka mer för att åstadkomma högsta möjliga effektivitet och måluppfyllelse. I den tidsmässiga planeringen ska nämnderna och bolagen också i möjligaste mån beakta konjunkturen och den rådande prisbilden för att undvika ökade kostnader.

Staden kan använda sig av resultatutjämningsreserv för att utjämna förändrade omvärldsförutsättningar på grund av framför allt konjunkturella svängningar. Reserven har skapats och ger god beredskap den dag landet åter går in i en lågkonjunktur. Reserven bedöms inte behöva användas 2015.

Uppdrag

- En modell för att jämställdhetsberäkna investeringar ska tas fram och implementeras.

Skattesatser och taxor

Skattesatsen är oförändrat 21:12 per skattekrona.

För taxekollektiven får den samlade finansieringen via taxorna höjas med maximalt 6 procent för verksamheten och 5 procent för avfallsverksamheten.

Kompletteringsbudgetar

Anpassningar till vår omvärld och befolkningsutvecklingen ska göras löpande inom de givna budgetramarna. Men även på central nivå finns behov av Anpassningar. Kommunstyrelsen kommer därför vid behov att fatta beslut om kompletteringsbudgetar.

Eget kapital

Styrningen och regelverket för eget kapital ska utgå från hur det ekonomiska utrymmet ser ut kommuncentralt och värderas därför årligen. Regelverket är också anpassat till de specifika förutsättningar som råder för taxekollektiven. För 2015 kan nämnderna använda eget kapital motsvarande 0,5 procent av kommunbidraget/omslutningen. Om nämnderna vill använda mer gäller som tidigare att nämnderna ska göra en framställan till kommunstyrelsen. Av den ska motiven framgå och kommunstyrelsen kommer särskilt granska att det egna kapitalet används för att hantera omställningskostnader, eller liknade kortsiktiga kostnader, och inte för att finansiera långsiktiga driftskostnader. Kommunstyrelsen prövar också om stadens samlade ekonomiska läge tillåter att ytterligare eget kapital tas i anspråk utan att riskera god ekonomisk hushållning.

Kvalitet

Offentlig verksamhet möter ständiga förändringar. Till exempel befolkningsutveckling, önskemål från invånarna eller näringslivet och teknisk utveckling. Det är därför centralt för nämnder och bolag att ständigt arbeta med effektiviseringar som gör verksamheterna mer kostnadseffektiva, anpassningsbara och efterfrågade.

Mer resurser för kvalitetsarbetet ska riktas till de verksamheter som möter göteborgarna. De medarbetare som har den direkta kontakten med invånarna är bäst på att bedöma vilka förändringar

som efterfrågas.

Alla anställda arbetar för invånarnas bästa och ska vara vaksamma på kostnadsutvecklingen samt omvärlds- och befolkningsförändringar. Detta genom god kostnadskontroll, noggrann uppföljning och utvärdering.

En sund organisation präglas av ordning och reda med transparens och öppenhet i alla delar. Det ska vara en självklarhet i alla stadens nämnder och bolag. De självdeklarationer och externa granskningar som gjorts inom stadens program för ökad intern kontroll har gett värdefull kunskap om utvecklingsområdena. Arbetet måste följas upp noga av nämnderna och bolagen och fler områden ska självvärderas. Detta är mycket viktigt för hela staden.

Utvecklingsfond

Utvecklingsfonden är ett viktigt instrument för att kunna genomföra särskilt angelägna satsningar och investeringar. Flera av insatserna har bidragit till att utjämna livsvillkoren för våra invånare. I budget 2015 planeras ytterligare användning av fonden för angelägna insatser inom bland annat studiehandledning och ämnesundervisning på modersmål, arbetskläder inom hemtjänsten, övergångsjobb, förebyggande socialt arbete och skolfam/skolprev.

Det mesta av fondens kapital är nu utdelat genom fullmäktiges fördelningsbeslut och under 2015 finns anledning att tro att de sista av medlen kommer att tas i anspråk.

Förändringsfaktorn

För stadsdelnämnderna och Utbildningsnämnden är förändringsfaktorn helt borttagen. För Social resursnämnd fastställs förändringsfaktorn till 0,25 procent. Facknämnder inklusive stadsrevisionen får en förändringsfaktor på 0,5 procent. Samtliga resursnämndsuppdrag får en förändringsfaktor på 0,5 procent.

Det finns möjligheter för samtliga nämnder och styrelser att arbeta mer aktivt med att hitta nya rutiner och processer för att göra verksamheten mer kostnadseffektiv. Kostnadseffektiviseringen ska främst hämtas från verksamheternas administrativa delar.

Pris- och lönekompensation

Nivån på pris- och lönekompensationen ska avspegla kostnadsutvecklingen i samhället och mer specifikt den kommunala sektorn. Nivån ska också ta hänsyn till det ekonomiska utrymmet.

Lönekompensationen för 2015 är i grunden 2,4 procent. För de verksamheter som är inriktade på välfärdsområdet inom stadsdelarna utgår en förhöjd kompensation med 0,4 procent. För de verksamheter som är inriktade på förskola, skola och skolbarnomsorg höjs kompensationen ytterligare till 3,2 procent. Det ger 50 miljoner kronor till högre lärarlöner och 25 miljoner till höjda löner inom vård och omsorg.

För att minska osakliga löneskillnader mellan män och kvinnor riktas ytterligare 30 miljoner kronor till sjuksköterskor med särskilt kvalificerade uppdrag, sjukgymnaster/fysioterapeuter, arbetsterapeuter, stödpedagoger, personliga assistenter, fritidsassistenter samt vissa särskilt kvalificerade socialsekreterare.

Inom stadsdelnämnderna finns ett antal yrkesgrupper med mycket låga löner, särskilt inom

äldreomsorgen och funktionshinderverksamheten. För att höja dessa gruppers lönenivå satsas ytterligare 12 miljoner kronor.

Priskompensationen för lokaler blir 2,5 procent. För övrig verksamhet är kompensationen 1,2 procent.

Principer för beräkning av internränta

Nämndernas kostnader för genomförda investeringar anpassas efter kommunens långsiktiga kapitalkostnad och ska vara relativt stabil över tid. Det långsiktiga allmänna ränteläget i vår omvärld motiverar att vi håller räntan oförändrad på 3 procent.

Upphandling

Stadens ekonomi och upphandling ska bygga på långsiktigt hållbara lösningar som tar miljömässiga och sociala hänsyn. Den sociala ekonomin och socialt företagande ska stimuleras. Göteborgs Stad är diplomerad Fair Trade-stad och ska bli ett föredöme för rättvis handel och etisk konsumtion. Staden ska stimulera framväxten av socialt medvetna marknader och använda den offentliga upphandlingen för en bättre miljö. I enlighet med CEMR-deklarationen ska jämställdhet beaktas vid upphandling och i kontraktsvillkoren.

Upphandling kan främja många samhällsliga mål och bidra till måluppfyllelse i flera av budgetens prioriterade mål. Därför bör staden i ökad omfattning beakta flera sociala aspekter vid upphandling. Till exempel antidiskrimineringsvillkor, tillgänglighetskrav, hållbarhetskriterier, frågor om etisk handel samt ett större beaktande av företags sociala ansvar (CSR). Staden ska vara ledande i landet och vara pådrivande för en social och ekologisk utveckling av svensk upphandlingslagstiftning och praxis. Goda arbetsvillkor och löner ska gälla alla oavsett nationalitet och arbetsgivare som utför arbete och verksamhet för staden. Upphandlingen ska främja små- och medelstora företag genom att använda sig av exempelvis delkontrakt och stimulera universell design med utformning som ger tillgänglighet för alla.

Prioriterat mål

- Upphandling av tjänster med sociala hänsyn ska öka.

Inriktningar

Arbetet med sociala hänsyn ska intensifieras genom att utgå från mänskliga rättigheter. Staden ska främja sysselsättningsmöjligheter för personer som står långt från arbetsmarknaden, stimulera social integration, främja anständiga arbetsvillkor, lika möjligheter och sociala rättigheter samt arbetstagares rättigheter. Vid upphandling av konsulttjänster för chefs- och medarbetarutveckling ska krav ställas på genusteoretisk kompetens. Upphandlingsbolaget ska erbjuda stöd för att höja kunskapen om sociala hänsyn och dess möjligheter bland leverantörer. Uppföljningen och kontrollen av genomförda upphandlingar ska stärkas.

Stadens upphandling kan förbättra företagsklimatet genom exempelvis innovationsupphandlingar och genom att förbättra möjligheterna för mindre företag att lägga anbud. Då bidrar staden också till en sund konkurrens mellan företag och ett bättre arbetsliv för de anställda.

Uppdrag

- Under 2015 ska minst 50 procent av stadens tjänsteupphandlingar göras med sociala hänsyn.

Ekonomisk sammanställning 2015-2017, Mkr

	2015	2016	2017
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	7 416	7 600	7 791
Verksamhetens kostnader	-33 890	-34 775	-35 817
Förändring av utvecklingsfond	143	44	14
Avskrivningar	-905	-1 010	-1 110
Verksamhetens nettokostnader	-27 236	-28 141	-29 122
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	27 051	28 081	29 224
Finansiellt netto, inkl utdelning	585	60	-102
Årets resultat	400	0	0

BALANSRÄKNING			
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	47 950	51 150	53 650
Omsättningstillgångar	9 500	9 700	9 900
SUMMA TILLGÅNGAR	57 450	60 850	63 550
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	18 868	18 868	18 868
varav årets resultat	400	0	0
varav resultatutjämningsreserv	549	549	549
AVSÄTTNINGAR	2 850	2 925	3 035
Långfristiga skulder	24 400	27 950	30 550
Kortfristiga skulder	11 332	11 107	11 097
SUMMA SKULDER	35 732	39 057	41 647
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	57 450	60 850	63 550

Ekonomiska ramar, tkr

2015

Stadsdelsnämnder

Angered	2 743 000
Östra Göteborg	2 394 900
Örgryte-Härlanda	1 828 900
Centrum	1 451 400
Majorna-Linné	1 854 900
Askim-Frölunda-Högsbo	2 378 400
Västra Göteborg	2 114 300
Västra Hisingen	2 337 900
Lundby	1 456 500
Norra Hisingen	1 977 700
Särskild reservation för förskola och skola	100 000
Särskild reservation för äldreomsorg	50 000
Summa SDN befolkningsansvar	20 687 900
<i>Resursnämndsuppgifter SDN</i>	195 940

Nämnder med särskild inriktning

Byggnadsnämnden	118 600
Fastighetsnämnden	53 500
Färdtjänstnämnden	190 500
Idrotts- och föreningsnämnden	367 200
Kommunledningen	290 600
Kulturnämnden	376 800
Lokalnämnden	-205 200
Miljö- och klimatnämnden	52 500
Nämnden för Arbetsmarknad och vuxenutbildning	493 700
Nämnden för Intraservice	16 800
Nämnden för Konsument och medborgarservice	26 000
Park- och naturnämnden	216 000
Social resursnämnd	502 300
Trafiknämnden	524 800
Utbildningsnämnden	1 559 600
Valnämnden	1 300
Överförmyndarnämnden	15 700

Nämnder med taxefinansierad verksamhet

Kretslopp och vattennämnden	-
-----------------------------	---

Ekonomiska ramar med gemensamt samverkansansvar

Expansion inom funktionshinderområdet avseende LSS;	125 000
Resursnämnderna Angered, Centrum, Norra Hisingen, och Västra Göteborg	

Ekonomiska ramar, tkr

2015

Trygg vacker stad;	40 100
Trafiknämnden, Park- och naturnämnden samt Byggnadsnämnden	

Ekonomiska ramar för särskilda budgetposter

Arkivnämnden	18 600
Business Region Göteborg AB	13 000
Fastighetsnämnden; transfereringar	61 500
Göteborg & Co Kommunintressent AB	115 700
Idrotts- och föreningsnämnden; studieförbunden	31 200
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	316 400
Överförmyndarnämnden; arvoden	14 100

Kommuncentrala poster

Personal-/kompetensförsörjning	70 600
Beredskap för försörjningsstöd	20 000
Reservation för nämndernas nyttjande av eget kapital	100 000
Av Göteborg finansierade tillköp i kollektivtrafiken:	
Fria resor för alla över 65 år	93 000
Sänkt pris på kommunladdning Göteborg	162 000
Fria resor över älven	28 500
Busslinjer 45 och 72	5 400
Underhållsåtgärder lokaler	175 000
Fortsatt utveckling av hemtjänsten	15 400
Särskilda insatser för att minska arbetslösheten	11 700
Utvecklingsmedel för studiehandledning och ämnesundervisning på modersmål	20 000
Jubileumsplan Göteborg 400 år	10 000
Miljöprogrammet utvecklingsmedel	32 500
Utvecklingsarbete för "Hela staden socialt hållbar"	10 000
Förstärkning av organisation/resurser för elever med särskilda behov	5 000
Naturreservat	4 300
Kvilledalen	5 000

Totalt ekonomiska ramar

26 988 540

Resursfördelning stadsdelsnämnder 2015

Målgrupp/kriterier	Antal	Vikt, kr	tkr	(%) av målgrupp
Barn och unga				
1-5 år	33 668	94 535	3 182 900	29,1%
6-9 år	23 451	66 499	1 559 500	14,3%
10-11 år	10 599	61 948	656 600	6,0%
12-15 år	19 695	85 365	1 681 300	15,4%

Målgrupp/kriterier	Antal	Vikt, kr	tkr	(%) av målgrupp
16-19 år	20 951	2 183	45 700	0,4%
Barn (1-9) med förvärvsarbetande eller studerande förälder			921 400	8,4%
Barnfamiljer med inkomst under 200 tkr/år			464 800	4,3%
Barn/ungdomar (0-20 år) med utländsk bakgrund			690 500	6,3%
Barn (6-15 år) med föräldrar med högst gymnasial utbildning			908 400	8,3%
Barn (0-17 år) med ej gift förälder utan arbete			823 800	7,5%
SUMMA BARN OCH UNGA			10 934 900	100,0%
Vuxna och äldre inkl. funktionshinder				
20-64 år	342 961	936	321 000	3,8%
65-74 år	47 000	1 416	66 500	0,8%
75-79 år	13 955	15 552	217 000	2,6%
80-84 år	10 408	30 246	314 800	3,7%
85-89 år	7 206	64 416	464 200	5,5%
90-94 år	3 655	116 160	424 500	5,0%
95- år	983	187 020	183 900	2,2%
Ensamboende 75 år och äldre			2 341 100	27,8%
Funktionshindrade med insatser enl LSS			2 308 800	27,5%
Personer (25-64 år) med låg inkomst			158 800	1,9%
Personer (25-64 år) med låg utbildning			112 000	1,3%
Personer med sjuk-/aktivitetsersättning			1 158 300	13,8%
Ensamstående män med långvarigt socialbidragsberoende			160 100	1,9%
Arbetslösa utan ersättning			175 800	2,1%
SUMMA VUXNA OCH ÄLDRE INKL. FUNKTIONSHINDER			8 406 800	100,0%
FÖRSÖRJNINGSSTÖD			1 100 000	
Tillkommer				
Utveckling av hemtjänsten			59 000	
Merkostnader för ekologiska livsmedel			7 200	
Grundbelopp för nämndgemensamma kostnader			30 000	
SUMMA TOTALT SDN			20 537 900	

Ekonomiska ramar för resursnämndsuppgifter, tkr

2015 SDN

Barn och unga

Döv- och hörselverksamhet	26 000	Västra Göteborg
Mottagning för unga män	740	Centrum
Sjukhusundervisning	2 300	Örgryte-Härlanda
Ungdomars fritid	4 200	Angered
Ungdomars fritid	4 200	Östra Göteborg
Ungdomars fritid	5 700	Majorna-Linné
Ungdomars fritid	5 000	Askim-Frölunda-Högsbo
Ungdomars fritid	5 300	Lundby

Vuxna och äldre inklusive funktionshinder

Hospiceverksamhet	37 200	Askim-Frölunda-Högsbo
LSS; boende utanför Gbg	15 300	Askim-Frölunda-Högsbo
Planering och samordning	1 600	Angered
Planering och samordning	3 100	Centrum
Planering och samordning	1 600	Västra Göteborg
Planering och samordning	1 600	Norra Hisingen
Äldreboendeplanering	5 000	Örgryte-Härlanda

Kultur och fritid

Bergums fritidslantgård	650	Angered
Blå stället	10 600	Angered
El Sistema samordningsresurs	300	Angered
Frölunda kulturhus och bibliotek	37 700	Askim-Frölunda-Högsbo
Kulturhus i Bergsjön*	-	Östra Göteborg
Kulturhuset Kåken	12 400	Örgryte-Härlanda
Regionbibliotek	5 500	Östra Göteborg
Regionbiblioteket Hisingen	7 800	Lundby

Övrigt

Romsk brobyggare	150	Östra Göteborg
Stadsutveckling	2 000	Lundby

Summa resursnämndsuppgifter 195 940

** Kulturhuset i Bergsjön kommer vid färdigställandet att utgöra resursnämndsuppgift för Östra Göteborg*

Investeringsplan 2015

	Mkr
Idrotts- och föreningsnämnden	110
Fastighetsnämnden	395
Kretslopp och vattennämnden	503
Lokalnämnden	
Förskola	400
Grundskola	647
Gymnasieskola	20
Äldreboende	45
Bostäder med särskild service	117
Övriga lokaler	62
Park- och naturnämnden	46
Trafiknämnden	1213
Kommunövergripande beredskap förskola/skola	150
Kommunövergripande investeringsutrymme	200
Totalt investeringsutrymme	3 908

Investeringsplan exploateringsinvesteringar 2015

	Mkr
<i>Lokala anläggningar på allmän plats, finansiering genom gatukostnadsersättning och markförsäljning</i>	
Fastighetsnämnden, inkomster	836
Fastighetsnämnden, utgifter	-1 034
Summa lokala anläggningar	-198
<i>Övergripande anläggningar på allmän plats, finansiering Göteborgs stad</i>	

Investeringsplan exploateringsinvesteringar 2015

Kretslopp och vattennämnden, utgifter	-72
Park- och naturnämnden, utgifter	-2
Trafiknämnden, utgifter	-85
Summa övergripande anläggningar	-159
<hr/>	
<i>Totala inkomster</i>	836
<i>Totala utgifter</i>	-1 193
<hr/>	
<i>Netto exploateringsverksamheten</i>	-357

Bilagor 1-8 till Budget 2015***Förslag till taxor och avgifter inom stadsdelsnämndernas verksamhetsområden***

Bilaga 1	Taxa för förskola, fritidshem och familjedaghem (pedagogisk omsorg)
Bilaga 2	Boendeavgifter, behandlingshem och hem som i huvudsak tillhandahåller boende
Bilaga 3	Avgifter för rådgivningsverksamhet inom social resursförvaltning
Bilaga 4	Taxa för barn i feriehem och barnkolonier
Bilaga 5	Avgift inom musik- och kulturskolor
Bilaga 6	Kostnader, förbehållsbelopp mm inom LSS-verksamhet
Bilaga 7	Avgifter inom omsorgen för personer 64 år och yngre, beslut enligt SoL
Bilaga 8	Avgifter inom äldreomsorgen

Taxa för förskola, fritidshem och familjedaghem (pedagogisk omsorg) från och med 2015-01-01

Barn i förskola, familjedaghem (pedagogisk omsorg)	Barn 0-2 år		Barn 3-5 år Gäller fr.o.m. juli det år barnet fyller tre år	
	% av brutto- inkomst	Högsta månadsavgift	% av brutto- inkomst	Högsta månadsavgift
Barn 1, yngsta barnet	3,0	1260:-	2,0	840:-
Syskonavgift barn 2	2,0	840:-	1,0	420:-
Syskonavgift barn 3	1,0	420:-	1,0	420:-
Från och med barn 4 debiteras ingen avgift				
Barn i fritidshem, familjedaghem (pedagogisk omsorg)	Barn 6-9 år		Barn 10 år Gäller fr.o.m. juli det år barnet fyller tio år	
	% av brutto- inkomst	Högsta månadsavgift	% av brutto- inkomst	Högsta månadsavgift
Barn 1, yngsta barnet	2,0	840:-	1,0	420:-
Syskonavgift barn 2	1,0	420:-	1,0	200:-
Syskonavgift barn 3	1,0	420:-	1,0	200:-
Från och med barn 4 debiteras ingen avgift				
Skolbarn med endast morgonomsorg			1,0	200:-
Skolbarn med endast lovomsorg			1,0	200:-
Skolbarn med både lov- och morgonomsorg			1,0	300:-

Så här beräknas avgiften

- Avgiften beräknas i procent av hushållets sammanlagda bruttoinkomst per månad (inkomst före skatt).
- Högsta avgiftsgrundande bruttoinkomst är 42 000 kr per månad. Antal barn i hushållet som är inskrivna i förskola, fritidshem eller annan pedagogisk omsorg påverkar avgiften oavsett om placeringarna är i kommunal eller fristående verksamhet. Yngsta barnet räknas alltid som "barn 1".
- Barnets vårdnadshavare är platsinnehavare och därmed betalningsansvariga. I de fall barnet bor växelvis hos vårdnadshavare som inte sammanbor, ska faktura sändas till båda hushållen om båda vårdnadshavarna utnyttjar platsen. Båda vårdnadshavarna är då platsinnehavare. Respektive hushåll betalar halv avgift utifrån hushållets bruttoinkomst. De sammanlagda avgifterna får inte överstiga högsta månadsavgift för en plats.
- Hushåll med beräknad barnomsorgsavgift understigande 100 kr per månad betalar ingen avgift.
- Hushåll som erhåller försörjningsstöd betalar ingen avgift.
- För barn i familjehem betalas 1 procent av bruttoinkomsten, dock högst 200 kr per månad. Barn i familjehem räknas inte som syskon i familjen. Avgift för egna barn betalas enligt ordinarie taxa. Familjehemsföräldrarna är platsinnehavare och därmed betalningsansvariga.
- För förskolebarn som anvisas plats enligt skollagen 8 kap. 7 § betalas halv avgift. För placering 15 timmar per vecka eller mindre betalas ingen avgift.
- Avgift betalas under 11 månader per år, juli månad är avgiftsfri.

Allmän förskola

- Allmän förskola, 525 timmar per år, för barn i ålder 3-5 år och språkförskola är avgiftsfria.

När vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös

- För barn i ålder 1-2 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös betalas halv avgift.
- För barn i ålder 3-5 år som har plats 15 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är föräldraledig eller arbetslös betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni och augusti månad betalas halv avgift.
- För barn i ålder 1-2 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetslös betalas hel avgift.
- För barn i ålder 3-5 år som har plats 25 timmar per vecka på grund av att vårdnadshavare är arbetslös betalas ingen avgift under perioden 1 september - 31 maj. Under juni och augusti månad betalas hel avgift.

Vid längre tids sjukdom

- Vid barns obrutna frånvaro på grund av sjukdom betalas ingen avgift från och med 22:a kalenderdagen till och med sjukperiodens slut. Läkarintyg skall uppvisas.

Om inte kommunen erbjuder plats inom fyra månader

- Om kommunen inte kan erbjuda plats inom fyra månader har vårdnadshavare rätt till avgiftsbefrielse för de dagar väntetiden överstigit fyramånadersgränsen. Avgiftsbefrielsen innebär att avgiften, när barnet fått en placering, minskas för de antal dagar förseningen varat. Någon ersättning i annan form utgår inte. Juli månad medräknas ej vid avgiftsbefrielse. Avgiftsbefrielsen gäller under förutsättning att barnet varit anmält till samtliga kommunala förskolor och familjedaghem (pedagogisk omsorg) i boendestadsdelen samt till minst en kommunal förskola eller familjedaghem (pedagogisk omsorg) i en närliggande stadsdel.

Bilaga 2

Boendeavgifter, behandlingshem och hem som i huvudsak tillhandahåller boende fr o m 2015-01-01

Boende	Kostnad
Behandlingshem Behandlingshem (fastställs av regeringen) Behandlingshem pensionär (fastställs av regeringen)	80 kr/dag 75 kr/dag
Hem som i huvudsak tillhandahåller boende Boendeverksamheten vid sociala resursförvaltningen Kost - alla måltider (kr/dygn) Kost- frukost För lägenheter, inom skyddat boende fastställs hyra i särskild ordning enligt självkostnad	156 kr/dygn 85% av 1/30-del av helpension i särskilt boende per månad 30% av 1/30-del av helpension i särskilt boende per månad

Bilaga 3

Avgifter för rådgivningsverksamhet inom social resursförvaltning fr o m 2015-01-01

Verksamhet	Avgift/tillfälle
Familjerådgivningen – parsamtal	300 kr
Familjerådgivningen – grupp, individ	200 kr
Familjerådgivningen – grupp, par	300 kr
Respons – individuella samtal	200 kr
Respons – parsamtal	300 kr
Respons – grupp, individ	200 kr
Respons – grupp, par	300 kr
Respons – samverkansavtal	500 kr
Kriscentrum för män	200 kr
Kriscentrum för kvinnor	200 kr
KAST	200 kr

Bilaga 4

Taxa för barn i feriehem och barnkolonier fr o m 2015-01 -01

Bruttoinkomst (kr /månad)	Avgift kronor per barn och dag		
	1 barn	2 barn	3 barn
- 7 000	33	28	24
7 001- 12 000	43	35	30
12 001- 17 000	64	51	43
17 001-	70	60	49

Bilaga 5

Avgifter inom musik- och kulturskolor fr o m 2015-01-01

200:- per elev och termin. Dock max 400 kr per familj och termin.

Bilaga 6

Kostnader, förbehållsbelopp mm inom LSS-verksamhet fr o m 2015-01-01

LSS-verksamhet	
Garantibelopp i bostad med särskild service, personer 65 år och äldre	48 % av prisbasbeloppet per månad
Garantibelopp i bostad med särskild service, personer under 65 år	63 % av prisbasbeloppet per månad
Habiliteringsersättning vid deltagande i daglig verksamhet enligt LSS	Heldag - 0,12 % av prisbasbeloppet per dag Halvdag - 0,084 % av prisbasbeloppet per dag
Kostnad för måltid i korttidsvistelse	Dagskostnad enligt riksnormen för den del som avser personliga kostnader i olika åldersgrupper
Lunch/middag utan dessert vid daglig verksamhet	55% av 1/30-del av helpension per månad i boende enl SoL
Kostnad för egen mat och gemensamt förbrukningsmaterial i bostad med särskild service	Den verkliga kostnaden. Inga kommungemensamma normer för hyresgästernas matstandard och kostnader. Om gemensamma inköp görs vid bostäder med service förutsätts att detta sker i samråd mellan de boende och de anställda.
Föräldrars bidrag till kommunens kostnader för barn och ungdomar under 18 år och som bor i annat hem än det egna.	Beräkning sker enligt socialtjänstförordningen §§ 43-45
Kostnad för personlig assistans, som tillhandahålls av kommunen, i de fall den enskilde erhåller assistansersättning enligt LASS	Enligt statens beslut om assistansersättning.

Bilaga 7

Avgifter inom omsorgen för personer 64 år och yngre, beslut enligt SoL fr o m 2015-01-01

Område	Kr
Timtaxa, hemtjänst i ordinärt boende *)	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Trygghetstelefon/månad	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Korttidsvistelse, matkostnad per dag	1/30-del av den av Socialstyrelsen meddelade livsmedelskostnaden per månad
Timtaxa, hemtjänst i bostad med service	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Boendestöd	Avgiftsfritt
Boendeavgift för boenden utan hyreskontrakt	1/12-del av 50 % av prisbasbeloppet
Ledsagning	Ledsagning som beviljas enligt SoL för personer under 65 år på grund av funktionsnedsättning är avgiftsfri.
Avlösning i hemmet	Avlösning i hemmet som beviljas enligt SoL är avgiftsfri.
Helpension/månad	Summan av: <u>Råvarudel:</u> Den av Socialstyrelsen meddelade livsmedelskostnaden per månad <u>Tillagningsdel:</u> Fastställd andel 2004 (1 050 kr), årligen omräknad med den av fullmäktige i budget angivna lönekompensationern för verksamheter inriktade på vård och omsorg.
Enstaka måltider- även vid dagcentraler:	
* frukost	30% av 1/30-del av helpension per månad
* middag exkl. dessert – vardagar	55% av 1/30-del av helpension per månad
* middag inkl. dessert – vardagar	60% av 1/30-del av helpension per månad
* middag exkl. dessert –sön- och helgdagar	65% av 1/30-del av helpension per månad
* middag inkl. dessert –sön- och helgdagar	70% av 1/30-del av helpension per månad
* endast dessert	20% av 1/30-del av helpension per månad
Hemlevererad mat, pris per portion	55% av 1/30-del av helpension per månad
Måltider för dagvård	
* kaffe och smörgås samt lunch	65% av 1/30-del av helpension per månad
Förbehåll	
* Minimibelopp (schablonbelopp), ensamboende	10 % utöver motsvarande belopp för personer 65 år och äldre
* Minimibelopp (schablonbelopp), sammanboende makar (belopp för var och en)	10 % utöver motsvarande belopp för personer 65 år och äldre
* Garantibelopp i bostad med särskild service	63 % av prisbasbeloppet per månad

*) Timmarna grundas på den tid som bedöms åtgå för att utföra beviljade insatser. Tillfälliga förändringar påverkar ej fastställd avgift. Om den verkliga tiden att utföra beviljade insatser varaktigt avviker från den ursprungligt bedömda skall ny avgift fastställas.

Bilaga 8

Avgifter inom äldreomsorgen fr o m 2015-01-01

Område	Kr
Timtaxa inom hemtjänst *)	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Trygghetstelefon/månad	5 % av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Korttidsvistelse, matkostnad per dag	1/30-del av den av Socialstyrelsen meddelade livsmedelskostnaden per månad
Hemtjänstavgift/månad vid äldreboende för omsorg och omvårdnad	Belopp enligt 8 kap 5 § p 1 SoL (maxtaxan)
Boendestöd	Avgiftsfritt
Boendeavgift för boende i flerbäddsrums, maximalt per månad	Belopp enligt 8 kap 5 § p 2 SoL
Basavgift/månad för servicehus samt för make som enligt 4 Kap 2 § flyttar till äldreboende (ingår i maxtaxan)	22,5% av belopp enligt 8 kap 5 § 1 p SoL (maxtaxan)
Fixartjänster (Enklare insatser utan föregående individuell behovsprövning åt personer som fyllt 67 år för att förebygga bland annat fallskador)	Avgiftsfritt
Ledsagning	Ledsagning som beviljas enligt SoL för personer över 65 år på grund av funktionsnedsättning som förvärvats före 65 års ålder är avgiftsfri. Ledsagning som beviljas enligt SoL för personer över 65 år på grund av nyförvärvad funktionsnedsättning eller åldersrelaterade begränsningar är avgiftsfri upp till 10 timmar per månad. Tid därutöver är avgiftsbelagd enligt timtaxa inom hemtjänst.
Avlösning i hemmet	Avlösning i hemmet som beviljas enligt SoL är avgiftsfri.
Helpension/månad	Summan av: <u>Råvarudel:</u> Den av Socialstyrelsen meddelade livsmedelskostnaden per månad <u>Tillagningsdel:</u> Fastställd andel 2004 (1 050 kr), årligen omräknad med den av fullmäktige i budget angivna lönekompensationen för verksamheter inriktade på vård, och omsorg.
Halvpension/månad	75 % av helpension
Fotvård	1/12 av 5 % av prisbasbeloppet
Enstaka måltider-även vid dagcentraler:	
* frukost	30% av 1/30-del av helpension per månad
* middag exkl. dessert – vardagar	55% av 1/30-del av helpension per månad
* middag inkl. dessert – vardagar	60% av 1/30-del av helpension per månad
* middag exkl. dessert – sön- och helgdagar	65% av 1/30-del av helpension per månad
* middag inkl. dessert – sön- och helgdagar	70% av 1/30-del av helpension per månad
* endast dessert	20% av 1/30-del av helpension per månad
Hemlevererad mat, pris per portion	55% av 1/30-del av helpension per månad
Måltider för dagvård	
* kaffe och smörgås samt lunch	65% av 1/30-del av helpension per månad

Förbehåll	
* Minimibelopp (schablonbelopp), ensamboende	Belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 1 SoL
* Minimibelopp (schablonbelopp), sammanboende makar (belopp för var och en)	Belopp enligt 8 kap 7 § andra stycket p 2 SoL
* Garantibelopp (fickpenningnorm) i särskilt boende	48 % av prisbasbeloppet per månad

*) Timmarna grundas på den tid som bedöms åtgå för att utföra beviljade insatser. Tillfälliga förändringar påverkar ej fastställd avgift. Om den verkliga tiden att utföra beviljade insatser varaktigt avviker från den ursprungligt bedömda skall ny avgift fastställas.